

TEN-LA PƆƆL SI NŊMUŊSA PI ROM TIŊŊAA

¹ Mi-na PƆƆl, si ŋaa Yesu Kirisito tiŋtinna, mi nŋi ŋmuŋse teniŋ deen a pipi ma Rom tiŋŋaa. Wia ne yiremi mi ŋaa u nanzɔɔ. U liisemi di mi bul u wu-zɔmɔ-la a pi niaa ne.

² Wia to nialin sŋi bul wiaa, Wia Diŋ-zɔŋ-la doluŋ le ne faafaa kala a bula piba di u jan len di ba bul u wu-zɔmɔ-la a pi niaa. Ba ŋmuŋse ŋii ne Wia teniŋ tuɔŋ.

³ Wu-zɔŋɔɔ deenba tige la Tiina Yesu Kirisito le ne. U ŋaa Wia Bii ne a ŋaa nuhuobiin maa. U ŋaa la naabalima kuoro Devit nihii ne.

⁴ Ama Wia si chisu suuŋ le ŋii, u ŋii wuo dage ari u ŋaa Wia Bii ne, a keŋ doluŋ a keŋ Wia Diŋ-zɔŋ-la si keŋ tuɔ-pula maa.

⁵ U lahorimɔ le Wia lenje mi ŋaa u nanzɔɔ a bul u wu-zɔmɔ-la wiaa a pi dunia niaa kala, di ba laa dii a to Yesu niin a wuo zil u yirin.

⁶ Ma ma Rom tiŋŋaa he niaa deenba tuɔŋ ne. Wia liisema ne di Yesu Kirisito tiima.

⁷ Ŋii wiaa mi ŋmuŋse teniŋ deen pipi ma nialin kala si he Rom le, ma nialin Wia si cho a liisema di ma ŋaa tuɔ-pul tiŋŋaa. La Nyimma Wia ari la Tiina Yesu lahorimɔ le, ba jan pema le di ma hoŋ ari yarifiɛlaa.

Pɔɔl sul Wia, Rom tiŋŋaa wiaa

⁸ Wii-la mi si keŋe di mi laa sipaan bul ne ŋla: Mi to Yesu Kirisito le aa lolle Wia ma kala wiaa, beɛ wiaa dunia nuu-kala nii ma yarida wiaa ne.

⁹ Wia-la mi si timaa pa ari mi tuo-bala aa bul u Bie wu-zomɔ-la wiaa, u ne ŋaa mi siada tiina ari bua-na kala le di mi nii chuolu, mi yie liliisi ma wiaa ne.

¹⁰ Mi yie sulu a chiche wonɓiinj di mi ku nama. Duu ne seye, mi jan ku nama leele.

¹¹ Mi cho di mi ku nama ne ari siifiesinj, a pema le ari kialinj Wia Diŋ-zon-la sɔi che duu jono pima di ma dol.

¹² Wii-la mi si bul ne ŋla: La jan pipe donɔ le. Mi si ŋaa yarida nii jan len di ma nyun nyaase. Ma ma si ŋaa yarida nii jan len di mi ma nyun nyaase.

¹³ Mi naanɓiirin, mi cho di ma jin, ari mi walima walima di mi ku nama ne, ama wii ne yie tii mi bi ko. Mi cho di mi ŋaa di niaa lii ma tuon ne a ku to Wia, ari mi si ŋaa nii nialinj donsun si bi Juu tinŋaa ŋaa le.

¹⁴ U maga di mi tinj Wia tintinŋaa niaa tuon. Giriik tinŋaa ari nialinj kala si bi Giriik tinŋaa ŋaa, wu-jinnaa ari nialinj si bi wiaa jin, ba kala tuon ne u maga di mi tinj Wia tintinŋaa.

¹⁵ Nii ne tii mi cho di mi bul Wia wu-zomɔ-la a pi ma nialinj si he Rom tinteen le.

Wia wu-zomɔ-la keŋe dolun

¹⁶ Mi bi hiisinj ka fa di mi bul Wia wu-zomɔ-la, beɛ wiaa u ne ŋaa Wia dolun. Nialinj si ŋaaba yarida, Juu tinŋaa ari nialinj si bi Juu tinŋaa ŋaa kala, Wia jan laaba ta.

17 Wia wu-zomɔ-la dage ɲii Wia si ɲaa niaa wuo keɲ tuɔ-pula u sipaanɲ. U daga ari nialin si keɲ yarida, ba keɲ tuɔ-pula u sipaanɲ, di ba wuo chinɲ ba yarida naanɲ ɛ a mu dɛɛ. Ba ɲmunɲɛ ɲii nɛ Wia teninɲ tuɔɲ a bul,

“Nii-la kala si ɲaa Wia yarida, u tiina ɲaa tuɔ-pul tiina nɛ Wia sipaanɲ,
u jan keɲ miisinɲ.”

Wia baaniɲ sii ni-bɔɲɲɔɔ ɛ

18 Wia baaniɲ sii ni-bɔɲɲɔɔ ari nialin si bi u niinɲ wiaa ka to ɛ nɛ, bɛɛ wiaa ba wu-ɲaalaa nyage wutitii-la bil nɛ.

19 Wialinɲ niaa si maga di ba jinɲ a tige Wia ɛ, ba wonɲbiinɲ chaasa pinɲ nɛ. Wia nɛ dageba.

20 La bi Wia nagisinɲ wuo jinɲ. Ama la wuo chaasa na ɲii u si keɲ dol-la si bi dɛɛ. U bi nuhuobiine naga. U dagɛla wiaa deenɲba, a suomi bua-la ɛ u si ɲaa dunia a kaa kuko jininɲ. Kialinɲ kala u si ɲaa dagɛla ɲii. ɲii wiaa ni-bɔɲɲɔɔ deenɲba bi janɲ wuo bul ari ba bi jinɲ.

21 Ba jinɲ Wia nɛ, ama ba buu zil ari u ɲaa Wia. Ba buu ka ɔlle. Ba tuɔbiinaa kala birima nɛ ba ɲinɲaa wu-liilinɲ. Ba tuɔbiinɲ-lorunu-la keɲba kaa mu hɛ biriminɲ tuɔɲ.

22 Ba to ba yaarinɲ ɛ a bul ari ba keɲ wu-jiminɲ nɛ.

23 U fa maga di ba chuchuɔle Wia-la si keɲ yirinɲ aɲ bi suu. Ka ba via aɲ miira mɛ kiaa si nage nuhuobiinee a susuu, a bira mɛ kialinɲ si nage diibiisinɲ ari pusunɲ ari kialinɲ sii tuuri tinɲteenɲ, a chuchuɔle.

²⁴ Nii wiaa Wia jonɓa ta ba tuto ba titia tuɓbiin-lorunu-la ba sii cho, a ŋiŋaa wu-liilin dɔŋɔ ɛ.

²⁵ Wutitii-la ba si jima a tige Wia ɛ, ba jonu lenni wu-nyiarin, a miira chuchuɔle kialin u si ŋaa, aŋ via di ba chuchuɔle Nii-la si ŋaaba. U maga di la didennu a kaa mu wuu. Ami.

²⁶ A tin ŋii wiaa, Wia jonɓa ta ne di baa ŋaa wu-liilin a hihise ba titia. Haalaa ma via di ba di ba balaba pipin, aŋ pipin ba ha-dɔŋsun teen.

²⁷ Nii titia ne baalaa ma via di ba jaa haalaa ari Wia si si ba ŋaa ŋii, aŋ miira keŋ ba ba-dɔŋsun pipin a hihene dɔŋɔ, a ŋiŋaa hiisi wiaa dɔŋɔ ɛ. Ba sii ŋaa ŋii, baa dɔgise ba titia ne ŋii. Dɔgisunu-la mage ba yaraa ɛ.

²⁸ Niaa deenɓa bi sei di ba jin Wia. Nii ne tii Wia lenɓa ta ba tuto ba tuɓbiin-bɔŋŋɔ-la harin a ŋiŋaa wialin si bi maga di baa ŋaa.

²⁹ Baa ŋaa wu-bɔŋ yiri-yiri-na kala ne. Ba keŋ niaa kiaa lilaa, aa ŋaa wu-lorunun, a keŋ yaribierin, a kpukpu niaa, a yuyuo yuosun, a gigirimɛ niaa, a ŋaa wiaa juuu niaa ɛ, a bubul niaa wiaa.

³⁰ Ba ŋaa yiri-cheeree ma ne, a bere Wia, a ŋaa nii-jigi timma. Ba maa dage ba titia a bibigisi ba titia ɛ. Ba yie chiche wonɓii-la ba si jan to a ŋaa wu-bɔŋŋɔ. Ba bi ba nyimmaba ari ba naanɓa niin ka to.

³¹ Ba bi wu-jimin keɛ, a bi wutitii ma keɛ. Ba bi niaa cho, a bi dɔŋɔ ma nennige ka fá.

³² Ba jin wialin Wia si bula a tige wu-ŋaalaa deenɓa ɛ ne. U bula ari nialin sii ŋaa wiaa deenɓa, ba maga di ba suu ne, aŋ ka ba via aŋ

ŋiŋaa. Nii ma duŋduŋa dee. Ba paala bibese nialin ma sii ŋaa wialin ɛ nɛ.

2

Wia sariya che-diilin

¹ Ma bi woruŋ ka ŋaa ma si joŋ cheerin pipi ma doŋsuŋ tiŋŋaa, ka ma nialin sii bul niaa teen a bul di ba cheye nɛ, ma ŋiŋaa wu-bomɔ-la titia. Nii-la-na kala ma si ŋaa, di ma nii ŋaa wu-bomɔ-la, ma bira bi wii-kala keɛ di ma bul. Ma sii ŋaa nii, ma titia laa cheerin nɛ nii ɛ.

² Wia si joŋ cheerin pi ma nialin sii ŋaa wu-boŋŋoo deenba, la jima ari u keŋ wutitii nɛ.

³ Ama ma-na si joŋ cheerin pi niaa aŋ ŋiŋaa wu-boŋŋoo deenba ma titia ɛ, ma biina ari ma jaŋ wuo fá lɛl Wia nisin ɛ duu sí ma sariya dii koo?

⁴ Wia si keŋ zile kinkeŋ a keŋ kenyiri nii, ma bene ari u bi kuŋ ŋaa? Ma bi jin ari Wia si keŋ zile nii, duu che di ma birima lii ma haacheba ɛ nɛ?

⁵ Ma tuon dolie. Ma via di ma birima lii ma haacheba ɛ. Ma wasa ŋaa Wia baaniŋ faasa sisii nɛ. Tapulii-la u si jaŋ dii dunia niaa sariya, u jaŋ dii sariya ari wutitii di niaa na. Bua-la ɛ u baaniŋ jaŋ sii ma nyuŋ kinkeŋ kinkeŋ.

⁶ U jaŋ tin nuu-kala u time a mage nii u si tin u tintinŋaa mage.

⁷ Nialin si keŋ kenyiri aa ŋaa wu-zoŋŋoo, a ŋaa nii a chiche di ba na pulumuŋ a laa yirin Wia sipaŋ, a chiche miisi-la si bi deɛ, Wia jaŋ joŋo piba.

⁸ Ama nialin síi to ba titia tuɔɔɔrun le anj via wutitii-la, anj tuto wu-bɔŋŋɔɔ ŋaaniŋ le, Wia jan na baaniŋ ba nyuŋ kinkeŋ di ba na heeŋ.

⁹ Nuu-na kala síi ŋaa wu-bɔŋŋɔɔ, heeŋ jan kenu. Hee-la jan laa sipaanj keŋ Juu tinŋaa ne, anj-na ku keŋ nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa maa.

¹⁰ Ama nuu-na kala síi ŋaa wu-zɔŋŋɔɔ, u jan na pulumuŋ Wia sipaanj, a laa yiriŋ, a hoŋ ari yarifiela, Juu tinŋaa ne jan laa sipaanj, anj ka nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa tuto,

¹¹ beɛ wiaa Wia bi niaa kaa pɔɛ.

¹² Wiaa ne Moosis fa ŋmuŋsa bil di niaa tuto. Nialin si biba jin anj ŋiŋaa wu-bɔŋŋɔɔ, ba jan suu. Di ba ne suba, wialin dee Wia jan kaa dii ba sariya. Nialin ma si jin wialin Moosis si ŋmuŋsa bil di niaa tuto anj ŋiŋaa wu-bɔŋŋɔɔ, di ba ma ne suba, Wia jan to wialin le ne a dii ba sariya.

¹³ Nialin si nii wialin Moosis si ŋmuŋsa bil di niaa tuto, u nii bi jan ŋaa di ba keŋ tuɔ-pula Wia teenj. Ama nialin síi to wialin Moosis si ŋmuŋsa bil di niaa tuto, ba ne jan keŋ tuɔ-pula Wia sipaanj.

¹⁴ Nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa, ba bi wialin Moosis si ŋmuŋsa bil di niaa tuto jin. Ama di ba tuɔbiinaa ne daga di ba ŋaa wialin titia Moosis fa si daga di niaa tuto, ba bil niin ne nii ba titia le, ari ba si bi wialin Moosis si ŋmuŋsa bil di niaa tuto jin kala.

¹⁵ Nii daga ari wialin Moosis fa si ŋmuŋsa bil di niaa tuto, ba he ba tuɔbiinaa tuɔŋ ne. Ba tuɔbiinaa ne dage nii. Di ba ne cheye, ba

tuobiinaa yie dageba ne. Di ba ne bira bi cheye maa, ba tuobiinaa bira yie dageba ne.

¹⁶ U jaŋ nage ŋii tapulii-la Wia si jaŋ dii niaa sariya. Ba dage ŋii ne Wia wu-zɔmɔ-la tuɔŋ mi si bula pima. Chee-la Wia jaŋ keŋ wialin niaa si kaa faa a kaa ku lii pulumun tuɔŋ, a to Yesu Kirisito le a dii ba sariya.

Juu tinŋaa ne jin wialin Moosis fa si ŋmunsa bil di niaa tuto

¹⁷ Ka ŋ-na nii-la si keŋ ŋ titia yiyire Juu tiina a jijegili wialin Moosis fa si ŋmunsa bil di niaa tuto, a bibigisi ŋ titia le ari ŋ jin Wia ne,

¹⁸ ŋ jin wii-la Wia si cho di ŋ ŋinŋaa ne. Ba dagin wialin Moosis si ŋmunsa bil ne, ŋii ne tii ŋ jaŋ wuo jin wii-la si zɔmɔ.

¹⁹ Ŋ jima ari ŋ ne ŋaa nyulimaa daa-kenne a wuo pipi nialin ma si he birimin tuɔŋ pulumun.

²⁰ Ŋ ne ŋaa nii-la sɔi dage nialin si bi wiaa jin, aa dage hanbiisin maa. Wialin Moosis si ŋmunsa bil di niaa tuto ŋaa ŋ keŋ wu-jimin ne a jin wutitii.

²¹ Ŋ-na nii-la sɔi dage niaa, ŋ bi ŋ titia ka dagee? Ŋŋ dage niaa di ba sɔi gaa, aŋ titia gigaa.

²² Ŋ-na nii-la si si di niaa sɔi ba doŋsun haalaa che, aŋ titia chiche niaa haalaa. Ŋ si ŋ bere vuiaa ne, aŋ mu gigaa kaa vuiaa diisin le.

²³ Ŋ-na bigisi ŋ titia le ari ŋ jin wialin Moosis si ŋmunsa bil di niaa tuto ne, aŋ chichei wialin a hihise Wia.

²⁴ Wia tenin tuɔŋ ba ŋmunse ŋii ne a bul, “A tin ma Juu tinŋaa wiaa, nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa tuuse Wia jonŋoo.”

²⁵ Di ma níi keri ma penee aŋ tuto wialinŋ kala Moosis si ŋmuŋsa bil di niaa tuto, ma penee kerinŋ keŋ bubuonŋ ne, ama di ma níi chei wialinŋ Moosis si bile, u naga ari ma bi ma penee kere.

²⁶ Di nii-la si bi u peninŋ kere níi to wialinŋ Moosis si ŋmuŋsa bil di niaa tuto, ma bi jinŋ ari Wia jaŋ benu ari u keri u peninŋ nee?

²⁷ Nii wiaa nialinŋ si bi ba penee keri aŋ tuto wialinŋ Moosis si ŋmuŋsa bil di niaa tuto, ba jaŋ jonŋ cheerinŋ pima. Ma niaa deenba jinŋ wialinŋ Moosis si ŋmuŋsa bil ne a kikeri ma penee maa, aŋ ka ma chichei wialinŋ.

²⁸ Ŋ yaraa wu-ŋaalaa dee bi ŋaa ŋ ŋaa Juu tiina. Ŋ si keri ŋ namia ma ta dee bi tii.

²⁹ Ama nii-la si ŋaa Juu-titii, u tuonŋ wu-ŋaalaa le ne tii u ŋaa Juu tiina. Nii-la si keŋ tuo-pula, u ne nii-la si keri u peninŋ. Wia Din-zonŋ-la ne jaŋ wuo ŋaa ŋii pinŋ, ŋ si keri ŋ yaraa namia ta dee. Wia ne jaŋ beŋe u tiina le, nuhuobiine dee bi jaŋ beŋeu le.

3

¹ Beŋe ne saa Juu tinŋaa kaa kii nialinŋ si bi Juu tinŋaa ŋaa? Ba síi keri ba pene-la maa, u bubuonŋ ne beŋe?

² Wiaa yuga ne Juu tinŋaa kaa kii nialinŋ si bi Juu tinŋaa ŋaa. Wialinŋ kala tuonŋ wu-balinŋ ne ŋla: Juu tinŋaa ne Wia jonŋ u niinŋ wiaa pa.

³ Ka di Juu tinŋaa donsuŋ ne bi Wia niinŋ wialinŋ yarida ŋaa, u jaŋ wuo lenŋ di Wia sí wutitii keŋ koo?

⁴ Ai. Di niaa kala ne paala ŋaa wu-nyiaraa maa, Wia-na jaŋ keŋ wutitii. Ba ŋmunɛe ɲii ne Wia teniŋ tuoŋ a tige Wia le. Ba si,
 “U maga di ba na di wialiŋ ɲ sɪi bul ŋaa wutitii ne,
 di ba ne joŋ cheeriŋ pipiŋ maa, di ɲ kiaa ha siŋ.”

⁵ Ka di la wu-bomɔ-la la sɪi ŋaa, di ba nɪi che di ba dage di Wia keŋ wutitii, bee ne laa che di la bul? Mii che di mi bul nuhuobiine tuobiinaa wiaa ne a piɛɛ: Di Wia ne doŋisela a tiŋ la wu-boŋŋoo wiaa, u kiaa bi siŋ u si ŋaa ɲii, koo?

⁶ ɲii dee. Di Wia ne fa bi wutitii keɛɛ, ee ne u fa jaŋ wuo dii dunia niaa sariya?

⁷ Ama di mi wu-nyari-la ne wuo leŋ di Wia wutitii-la chaasa chiŋ a laa yiriŋ puu, bee ne tii saa u jaŋ dii mi sariya a bul di mi ŋaa haache tiina ne, a joŋ cheeriŋ pimi?

⁸ Di ɲii ne fa, mi fa jaŋ bul di ma leŋ di la ŋaa wu-boŋŋoo a na wu-zoŋŋoo. Niaa doŋsun paala tuusela ne aŋ bul di la dage di nuu ŋaa wu-boŋŋoo, u jaŋ na wu-zoŋŋoo. Wia jaŋ joŋ cheeriŋ pi niaa deɲba. U ne ŋaa ɲii, u kiaa jaŋ siŋ.

Nuu-kala bi tuo-pul tiina ŋaa Wia sipaanj

⁹ Ee ne saa? Ma biina la Juu tiŋŋaa kpia nialiŋ si bi Juu tiŋŋaa ŋaa neɛ? Ai, la biba kpia. Mi laa sipaanj bul ari nialiŋ si ŋaa Juu tiŋŋaa ari nialiŋ si bi Juu tiŋŋaa ŋaa kala, ba ŋaa haache timma ne.

¹⁰ Ba ŋmunɛe ɲii ne Wia teniŋ tuoŋ a bul,
 “Nuu-kala bi tuo-pul tiina ŋaa Wia sipaanj,
 ni-bala ma bi tuo-pul tiina ŋaa.

- 11 Nu-u-kala siaa bi suro duu jin Wia wialin bubuon, nu-u-kala ma bi Wia bee chiche.
- 12 Nu-u-kala jon harin yia Wia ne a kala nina wu-bonhon.
- Nu-u-kala bi wu-zon ka naa. Ni-bala ma tuo.
- 13 Ba nin wu-bulaa nage buo-surun sii suore nii ne.
- Ba bul wiaa nyinyise niaa.
- Wii-kala ba si yie bul ken huon ne a nage dimin huon.”
- 14 “Ba yie nimesa hihe niaa le, a nina baani niaa nyun kinken.”
- 15 “Ba baani bi diene an sisii. Di ba baani ne sie, ba yie fa lima lima a mu kpukpu niaa.
- 16 Di ba ne mu lee-na kala, ba yie chei lee-la ne a naa niaa tuosaa chei.
- 17 Ba bi jin ba si jan naa nii di ba di niaa sin.”
- 18 “Ba bi Wia ma ka fa.”
- 19 La jima ari wialin Moosis si nmunsa bil di niaa tuto, duu ne dage wii-kala, nialin sii to wialin ne u daga pipa. Nii wiaa nu-u-kala bira bi jan wuo bul wii-kala, dunia nu-u-kala jan laa cheerin Wia sipaan.
- 20 Nu-u-kala bi jan wuo to wialin Moosis si bile le a wuo ken tuo-pula Wia sipaan. Wialin Moosis si bile di niaa tuto ne dagela la jin ari nu-u-kalaa naa haache ne.

Nu-u-kala si laa Yesu wiaa dii ken tuo-pula Wia sipaan

- 21 Ama leele Wia suri wonbin ne di niaa to a ken tuo-pula u sipaan. U wonbin-la bi wialin Moosis si bile le lia. Ama wialin Moosis si bile

ari wialin nialin fa si bula, Wia Diŋ-zoŋ-la dolun le, ba kala fa bul wonbii-la wiaa ne.

²² Nialin si laa Yesu Kirisito wiaa dii, nialin si ŋaa Juu tinŋaa koo nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa kala, ba ne jan ken tuo-pula u sipaan. U biba kaa pore,

²³ be wiaa nuu-kala ken haache ne a bi Wia wuo china kpikpage.

²⁴ Ama Wia lahɔrimo le ba ken tuo-pula ne u sipaan. Yesu Kirisito ne laaba ta a ŋaa ba ŋaa tuo-pul timma Wia sipaan. U ŋaa nii chogita ne.

²⁵ Wia leŋe Yesu Kirisito suu a joŋ u chalin jaase, di Wia joŋ u baaniŋ ta, baan-la u fa si na a tin la haacheba wiaa, an joŋ la haacheba a chela. Nii-la kala si laa Yesu Kirisito wiaa dii jan laa chogita deen. Wia ken wutitii a dage nii ari u fa ken kenyiri ne, a bee kieli nuhuobiinee haache.

²⁶ Leele Wia bira bi nii ka ŋaa. U dage niaa kala haacheba a piba ne. Ama u dage duu ken wutitii, be wiaa di nuu-kala ne laa Yesu wiaa dii, u jan ken tuo-pula Wia sipaan.

²⁷ Wu-bee ne saa la jan kaa bigisi la titia le? Wii-kala tuo. Bee ne tii? Wu-zomo-la la si ŋaa ne tii? Ai, ama la yarida ne tii la bira bi wii-kala kene di la bigisi la titia le.

²⁸ La ŋaa yarida ari nuu jan wuo na tuo-pula Wia sipaan a tin u si laa Yesu dii le. Di la nu to wialin Moosis si bile, la bi jan wuo ken tuo-pula deen Wia sipaan.

²⁹ Ma biina ari nialin si ŋaa Juu tinŋaa dunɗunɗa ne jan wuo to Wia? Ai. Nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa ma jan wuo tou.

³⁰ Wia si ŋaa kubala, u jaŋ leŋ di nialin sii keri ba penee keŋ tuɔ-pula a tin ba si laa Yesu wiaa dii wiaa. Nialin ma si bi Juu tinŋaa ŋaa, u jaŋ leŋ di ba ma keŋ tuɔ-pula a tin ba ma si laa Yesu wiaa dii wiaa.

³¹ La saa jaŋ wuo joŋ wialin Moosis si bile a ta, a tin la yarida wiaa koo? Ai, la yarida-la leŋe Moosis si bil wialin wasa zɔŋ nɛ.

4

Abiraham si laa Wia dii nɛ tii u keŋ tuɔ-pula Wia sipaan

¹ Wu-bɛɛ nɛ saa la keŋ di la bul a tige la naabalima Abiraham ɛ, nii-la ɛ la kala si to a ku ŋaa u nihee?

² Di Wia nɛ fa leŋe u keŋ tuɔ-pula u sipaan a tin u wu-zomɔ-la u si ŋaa ɛ, u fa jaŋ wuo bibigisi u titia ɛ, ama Wia teen dee.

³ Wia tenin tuɔŋ ba bula ari Abiraham laa Wia dii nɛ. U yarida-la nɛ tii Wia ŋaa u keŋ tuɔ-pula u sipaan.

⁴ Di nuu nɛ tin tintinŋaa, u maga di ba tɪmu nɛ. Ku-la ba si joŋo tɪmu, u bi naga ari chɔgita nɛ ba joŋo pu. U tima nɛ a laa.

⁵ Ama nii-la si bi wu-zɔŋŋɔɔ ka ŋaa an ŋaa Wia yarida, a laa dii ari Wia jaŋ wuo ŋaa di nii-la si ŋaa wu-bɔŋŋɔɔ na tuɔ-pula u sipaan, u yarida-la jaŋ ŋaa duu keŋ tuɔ-pula Wia sipaan.

⁶ La naabalima Devit ma fa bul nii nɛ. U si di Wia nɛ leŋe di nuu keŋ tuɔ-pula u sipaan, ka u bi nii ŋaa a tin u tiina wu-zɔŋŋɔɔ ŋaanin ɛ, u tiina tuɔŋ jaŋ tɔɛ. Nla nɛ Devit bul:

7 “Nialin wu-bonhoo Wia si jono cheba a ken ba haacheba faa, nuu-kala bira bi na a kaa mu wuu, ba tuon jan tɔre.

8 Nii-la ma Wia si bi u haachebaa ben, u ma tiina tuon jan tɔre.”

9 Tuotɔrun deen wiaa saa Devit si bula, u naa nialin sɔi keri ba penee dunɔna kun nee? Ai, nialin ma si bi ba penee keri, ba ma tiuu ne. La laa sipaan bul ari yarida ne tii Abiraham ken tuo-pula Wia sipaan.

10 Bua bee le ne Wia naa wiin deen Abiraham le? U naa nii bua-la le duu keri u penin ne koo duu ha bi u penin kere nee? U naa nii duu ha bi u penin kere.

11 Abiraham si keri u penin nii naa magil ne. Uu dage ari u si naa Wia yarida ne tii u ken tuo-pula u sipaan, ka u ha bi u penin kere. U nii naa Abiraham ku naa nialin kala si bi ba penee kere naabalima. Nialin si ken tuo-pula Wia sipaan a tin ba yarida wiaa, Wia leje ba ma naa Abiraham nihee.

12 U ne naa nialin si keri ba penee ma nyimma. Ama u bi naga ba si keri ba penee dunɔna wiaa ne tii u naa ba nyimma. Ba ken yarida a pe ba penee kerin le ne, ari Abiraham ma fa si ken yarida nii, an-na keri u penin.

A tin la yarida wiaa, la ma jan wuo ken tuo-pula Wia sipaan

13 Abiraham ari u doho niaa ne Wia fa bula pa di ba jan dii dunia. U bi naga Abiraham fa si to wialin Moosis fa si bile di niaa tuto ne tii Wia

bul nii. Ama Abiraham fa si ŋaa Wia yarida ne tii Wia leŋ u keŋ tuo-pula u sipaanj.

¹⁴ Di nialinj sii to wialinj Moosis fa si bile di niaa tuto, di ba duŋduŋa ne fa jaŋ dii dunia, ŋii-na niaa yarida fa ŋaa pei ne. Wialinj Wia si bula ma fa ŋaa pei.

¹⁵ Wialinj Moosis fa si bile di niaa tuto ŋaa Wia baaniŋ sisii niaa nyuŋ ne, beɛ wiaa ba bi baa to. Di wialinj Moosis fa si bile ne fa tuo, niaa fa bi wialinj ka chei.

¹⁶ Wii-la Wia fa si bula ari u jaŋ ŋaa a pi Abiraham ari u doho niaa, u jaŋ joŋo piba choŋgita a tiŋ u sii fába nennige nii. Ba yarida wiaa ne tii u jaŋ joŋo piba. U bi naga ari u joŋo pi nialinj sii to wialinj Moosis si bile duŋduŋa ne, ama ba di nialinj kala si ŋaa yarida ari Abiraham fa si ŋaa yarida nii, ba kala ne u joŋo pa, nialinj si keru ba penee ari nialinj si bi ba penee kere kala, beɛ wiaa Abiraham ne ŋaa la kala nyimma Wia sipaanj.

¹⁷ Ba fa ŋmuŋse nii ne Wia teninj tuoŋ. Wia bula a tige Abiraham le a bul,

“Mi leŋe ŋ ŋaa ta-geŋtisiŋ yuge nyimma ne.” Wia-la si wuo leŋ kialinj kala si suba, di ba sii suuŋ le a keŋ miisiŋ, aŋ bira wuo dage wialinj si jaŋ ŋaa aŋ ha bi ŋaa, Wia deen ne Abiraham laa dii.

¹⁸ Wia fa bula pi Abiraham ari u jaŋ ku ŋaa ta-geŋtisiŋ yuge nyimma. U fa bi maga di Abiraham yiyiele wiinj deen, aŋ ka u via aŋ haa yiele. Nii wiaa u sene ku ŋaa ta-geŋtisiŋ yuge nyimma ari Wia fa si bul nii pu. Wia fa bula pu

a bul di u doho niaa jan yuge a mage cheŋwulaa.

¹⁹ Bua-la ɛ Wia fa si bul nii pi Abiraham, di Abiraham ka mua ka duu yi jisinj zɔɔ. U jima ari u hiesa ne, u yaraa bira bi dolun keɛ. U haala Saara ma ta ɲaa ha-piri ne a ma hiese, a bi bii wuo lul. Ari u si hiesa nii kala, u ha keɲ yarida.

²⁰ Wia si bul nii pu, u bi u titia kaa bibegili a len u yarida. U chin u yarida-la ɛ ne a keɲ dolun, a didenne Wia.

²¹ U paala chaasa keɲ yarida ne worun ari Wia si si u jan ɲaa wii-la, u jan sene ɲaa.

²² A tin u si keɲ yarida nii wiaa, Wia len u keɲ tuɔ-pula u sipaan.

²³ Ba fa si ɲmunsa a bul di Wia ne len Abiraham keɲ tuɔ-pula u sipaan, Abiraham dunɗunɗa wiaa dee ba ɲmunse nii.

²⁴ Ba ɲmunse nii la ma wiaa ne, la nialinj si laa dii ari Wia chise la Tiina Yesu suun ɛ. U jan len di la ma keɲ tuɔ-pula u sipaan,

²⁵ beɛ wiaa u len Yesu suu a tin la haacheba wiaa ne, a bira len u sii suun ɛ di la keɲ tuɔ-pula u sipaan.

5

A tin Yesu Kirisito wiaa la di Wia ɲaa sima

¹ La si keɲ tuɔ-pula Wia sipaan a tin la yarida wiaa, Wia to la Tiina Yesu Kirisito ɛ ne a len la ɲaa sima.

² A tin u wiaa, la keɲ wonɓiin di la mu Wia teen, duu fála nennige a pela ɛ. Dime ne la he

lɛɛɛ aa juɔɛ, a kɛŋ yiɛlaa ari la si jaŋ kpaa Wia yiri-la chɛɛ dɔŋ.

³ Nii ma dunɔɔŋa dee, la haa juɔɛ nɛ ari hɛɛ-la kala la ha sii na a tiŋ Kirisito wiaa, bɛɛ wiaa hɛɛ-la jaŋ lɛŋ di la wuo kɛŋ keniyiri.

⁴ Di la nɛ kɛŋ keniyiri, u jaŋ wuo lɛŋ di la wuo chin la yarida naaŋ lɛ kpaŋ kpaŋ. Di la nɛ chin la yarida naaŋ lɛ kpaŋ kpaŋ, la jaŋ kɛŋ yiɛlaa.

⁵ La si kɛŋ yiɛlaa nii, la bi jaŋ kɔ di la dii hiisin, bɛɛ wiaa Wia chola nɛ kinkeŋ. U jonɔ chonu-la a hɛ la tuɔŋ lɛ nɛ. U ŋaa nii u Diŋ-zɔŋ-la u si jonɔ pila dolun lɛ nɛ.

⁶ Bua-la lɛ la fa si bi dolun kɛnɛ di la wuo pɛ la titia lɛ, Kirisito laa la haache tinŋaa nyun suu nɛ.

⁷ U ŋaa wu-haa nɛ ari nuu si jaŋ laa tuɔ-pul tiina nyun suu. Ari nii kala, ŋ bi pɔɔ nuu jaŋ kɛŋ nyu-duon a wuo laa ni-pula nyun suu.

⁸ Ama Kirisito suu la wiaa nɛ bua-la lɛ la ha si ŋaa haache tinŋaa. Wia dagela nii ari u chola nɛ kinkeŋ.

⁹ Kirisito si suu nii a lɛŋ la kɛŋ tuɔ-pula u teen, u jaŋ bira laala tapulii-la u si jaŋ na baanin dunia niaa nyun.

¹⁰ La di Wia faa yuo dɔŋɔ nɛ. Ama Wia lɛŋe la ŋaa sima a tiŋ u Bie si suba wiaa. Lɛɛɛ Kirisito weye nɛ. Kirisito si weye ŋla, la duu ŋaa sima nɛ, u jaŋ wuo faasa pɛla lɛ, a wuo laala ta tapulii-la lɛ Wia si jaŋ dii dunia niaa sariya.

¹¹ Nii ma dunɔɔŋa dee, la to la Tiina Yesu Kirisito lɛ nɛ a na Wia si nage nii kala. Nii wiaa la tuɔŋ tɔrɛ Wia nyun nɛ. La Tiina Yesu Kirisito nɛ ŋaa la di Wia siŋ.

Adam keŋ suuŋ kɔ, Yesu Kirisito ne keŋ miisinŋ kɔ

¹² Haache to ni-bala le ne a ku juu dunia. Haache-la ne tii suuŋ juu dunia. Nuu-kala saa si ku ŋaa haache tiina, ŋii ne tii suuŋ juu dunia niaa kala a tiŋ haache-la wiaa.

¹³ Haache fa he dunia le, di Wia ha bi wialin joŋo pi Moosis di niaa tuto, ama bua-la le ba fa bi cheerinŋ joŋo pi nialin si bi Moosis ŋii-la jinŋ.

¹⁴ A chinŋ Adam bua-la le a kaa kukɔ Moosis ma miisinŋ le, suuŋ ne laa dunia kala. Niaa doŋsunŋ fa he dime, ba haacheba bi Adam haache-la naga, ama suuŋ laaba maa. Adam ne fa ŋaa nii-la si janŋ kɔ mimaarinŋ.

¹⁵ Ama Wia zile ku-la kii Adam haache-la. Niaa yuga ne a suu a tiŋ ni-bala haache wiaa. Ama Wia fála nennige a joŋ u zile ku-la pila, u ne paala yuga kii haache-la. Yesu Kirisito ne ŋaa zile ku-la. U lahɔrimɔ le u pe niaa le yuge kinŋen kinŋen.

¹⁶ Haache to ni-bala le ne a juu dunia. Wia zile ku-la ma to ni-bala le ne a juu dunia. Ama ba balia kala bi kubala ŋaa. A tiŋ ni-bala haache-la wiaa Wia dii la sariya a joŋ cheerinŋ pila. Ama niaa si yuga a ŋaa haache-la wiaa, Wia joŋ u zile ku-la pila a joŋ la haacheba chela, a leŋ la keŋ tuɔ-pula u sipaanŋ.

¹⁷ Ni-bala haache wiaa ne leŋ suuŋ laa dunia tii. Wialinŋ Yesu Kirisito dunɗunɗa si ŋaa pila, ba ha yuga kii ni-bala-la haache-la tiŋinŋ. Wia to Yesu le ne a fála nennige woruŋ, a leŋ la keŋ tuɔ-pula u sipaanŋ chogita. Nialinŋ si laa kiaa deenba, ba janŋ keŋ miisinŋ (a dii dunia) a tiŋ Yesu Kirisito wiaa.

¹⁸ Ni-bala haache si wuo leŋ nuu-kala laa cheeriŋ Wia teenŋ ŋii, ŋii ne ni-bala tuo-pula wu-ŋaalaa ma jaŋ wuo leŋ di nuu-kala keŋ tuo-pula Wia sipaan a keŋ miisiŋ.

¹⁹ Ni-bala si via Wia niinŋ ne ŋaa niaa yuge a ŋaa haache tiŋŋaa. Nii titia ne ni-bala si to Wia niinŋ ne wuo ŋaa niaa yuge a keŋ tuo-pula Wia sipaan.

²⁰ Wialinŋ Moosis fa si bile di niaa tuto ne ku wasa leŋ haache purike dunia le. Ama haache-la si ku wasa purike, ŋii ne Wia ma faasa fála nennige a wasa pela le woruŋ.

²¹ Haache si keŋ doluŋ a laa dunia dii, ŋii ne keŋ suuŋ kaa ko. Wia ma saa keŋ la miisiŋ doluŋ a fá dunia niaa nennige a kieli, a peba le. U to la Tiina Yesu Kirisito tuo-pul wu-ŋaalaa le ne a leŋ la keŋ tuo-pula u sipaan, a keŋ miisi-la si bi dere.

6

Wii-chuoŋe liinŋ fonuŋ bubuŋ

¹ Bee ne saa la jaŋ bul? La haa ŋaa wu-boŋŋoo di Wia faasa fifála nennige a pela le koo?

² Ai, la si liise la titia wu-boŋŋoo ŋaaninŋ le ŋii, ee ne la jaŋ bira ŋiŋaa wu-boŋŋoo?

³ Ma kala jima ari ba si foma Wii-chuoŋe liinŋ Yesu Kirisito doluŋ le ŋii, u si suu ŋii, ma ma suba ne.

⁴ Ba si fola Wii-chuoŋe liinŋ ŋii, u naga la duu kala suba ne ba joŋo hugi. Ba ŋaa ŋii di la wuo jinŋ ari Kirisito si sii suuŋ le ŋii u Nyimma doluŋ le, la ma wuo keŋ mii-falinŋ a tuto wonbii doŋ.

⁵ La duu kala si suba nii, la kala ma jaŋ bira sii suuŋ le.

⁶ La jima ari ba si keŋ Kirisito kpaase daa-gɛsɛɛ nyuŋ nii u suu, ba kpaasu ari la wu-bɔŋŋɔɔ kala nɛ. U ŋaa nii a wuo yuo dii dol-la la fa si keɛ a ŋiŋaa wu-bɔŋŋɔɔ nɛ, di la bira sí haache yosuŋ ŋaa.

⁷ Di nuu-kala nɛ suba, Wia liisu u haache le nɛ. Nuu-kala bira bi jaŋ joŋ cheeriŋ pu.

⁸ La laa dii ari la di Kirisito kala si suba nii, la duu kala jaŋ sii suuŋ le a keŋ miisiŋ.

⁹ La jima ari Wia si chise Kirisito suuŋ le nii, u bira bi jaŋ suu, nii wiaa suuŋ bira buu wuo.

¹⁰ U si suu nii, bala duŋduŋ nɛ u suu. U suba duu keŋ haache doluŋ nɛ chei. U si sii suuŋ le a keŋ miisiŋ nii, u joŋ u miisiŋ a pi Wia nɛ.

¹¹ Nii wiaa u maga di ma biine ma titia le ari ma ma suu haache wiaa nɛ, a joŋ ma miisiŋ a pi Wia, bɛɛ wiaa ma di Kirisito kala ŋaa kubala nɛ.

¹² Ma saa sí leŋe di haache tii ma yaraa, di ma to u niin le a ŋiŋaa ma titia tuɔtɔɛ wu-ŋaalaa.

¹³ U bi maga di ma joŋ ma yaraa nanɗaasiŋ dɔŋsuŋ pi haache a kaa ŋaa wu-bɔŋŋɔɔ. Ama má joŋ ma titia pi Wia. Ma-na nage nialiŋ si sii suuŋ le a keŋ miisiŋ nɛ. Má saa joŋ ma yaraa nanɗaasiŋ kala a pi Wia duu wuo leŋ di ma ŋaa tuɔ-pul wiaa.

¹⁴ Haache bira bima wuo, bɛɛ wiaa Wia laħɔrimɔ le nɛ ma keŋ miisiŋ, wialiŋ Moosis fa si bile di niaa tuto dee.

La ŋaa Wia yosuŋ nɛ lɛɛɛ

15 La si keŋ miisinj Wia laħorimo ɛ, wialinj Moosis fa si bile di niaa tuto ɛ dee, u njii wiaa saa la ŋŋaa wu-bɔŋŋɔɔ koo? Ai, u bi wonɓii ŋaa.

16 Ma jima di ma ne jon ma titia a pi nuu a tuto u niinj ɛ, ma ŋaa nii-la ma sii to yosunj ne. Di ma ne jon ma titia a he haache nisinj ɛ, ma jan suu. Di ma ne biraa to Wia niinj ma ɛ, ma jan keŋ tuɔ-pula Wia sipaanj.

17 Ama laa lolle Wia ari ma nialinj fa si ŋaa haache yosunj, ma leele jon ma tuɔŋ kala aa to Wia wialinj ba si dagema di maa to.

18 Wia si liisema haache nisinj ɛ njii, ma miira ku keŋ ma titia a kaa ŋaa tuɔ-pul kenne yosunj ne.

19 Mi si bul yosunj wiaa njii, u ŋaa wu-kaa-magisii ne mi magise, di njii dee ma bi u bubuɔŋ wuo jinj. Ma fa si jon ma titia a he disinninj ari wu-bɔŋŋɔɔ ŋaaniinj ɛ, njii titia ne ma maga di ma leele jon ma nanɗaasiinj kala a he tuɔ-pul wu-ŋaalaa ɛ, di ma bira si disinninj keŋ aŋ keŋ tuɔ-pula.

20 Bua-la ɛ ma fa si jon ma titia he haache nisinj ɛ a ŋaa u yosunj, ma fa laa ma titia ne tuɔ-pul wiaa ŋaaniinj ɛ.

21 Wiaa deenba ma fa sii ŋaa, nyuuru bee ne ma na? Wialinj miira ŋaa hiisinj keŋma ne leele. Ba diderinj ne saa ŋaa suunj.

22 Ama leele Wia laama ta ne haache nisinj ɛ. Ma ŋaa Wia yosunj ne leele. Ma nyuurunj ne, ma bira si bi disinj kala kene, ma saa jan keŋ miisi-la si bi dere.

23 Time-la ba si yie joŋo tinj haache ne ŋaa

suuŋ. Ama Wia zile ku-la u si joŋo pila ne ŋaa miisi-la si bi dɛrɛ, a tiŋ la Tiina Yesu Kirisito wiaa.

7

Wia Diŋ-zɔŋ-la pila doluŋ di la ŋaa wialin sii tɔrɛ Wia tuɔŋ

¹ Mi naanbiirin, ma ŋaa nialin si jin wialin Moosis fa si ŋmuŋsa bil di niaa tuto ne. Ma jima ari nuhuobiine yie mage duu tuto wialin ba si bile ne duu ne he u miisin le, see duu suba.

² Di haala ne ken bala, u bala ne tiu. U yie mage duu tuto u bala niin ne, bua-la le u bala si he u miisin le. Di u bala-la ne suba, haal-la laa u titia ne u bala nisin le. U bira bi u bala niin to.

³ Di u bala ne ha he u miisin le, ka u viau an mu jaa baal dɔŋ, u juu baal-la u si via haache le ne. Ama di u bala ne suba, u laa u titia ne u bala-la si suba nisin le. Di u ne jaa baal dɔŋ maa, u bira bi u bala-la si suba haache le jua.

⁴ Mi naanbiirin, nii titia ne ma ma nage. Ma suu wialin ba si bile di niaa tuto tuɔŋ ne, beɛ wiaa Kirisito si suu nii, ma duu kala ne suba. Leele nuu dɔŋ ne tiima, nii-la si sii suu le. U ŋaa nii di la wuo tiŋ tintin-zɔŋŋɔɔ a pi Wia ne.

⁵ Bua-la la sii to la tuɔtɔrɛ wu-ŋaalaa harin, wialin Moosis fa si ŋmuŋsa bil di niaa tuto ne fa ŋaa di sima kenla di la ken la yaraa ŋiŋaa wu-bɔŋŋɔɔ, wialin si jan kenla mu he suu bua le.

⁶ Ama leele Wia liisela wialin Moosis fa si bile le di niaa tuto. La tuɔtɔrɛ wu-ŋaalala-la fa kenla kaa ŋaa yosuŋ ne. Ba le ne la suu. Leele la wuo

tuto wonɓii dɔŋ nɛ, a tiŋ tinɓiŋɓaa aa pi Wia. Wia Diŋ-zɔŋ-la nɛ dagɛla ɗii, wialɓiŋ Moosis fa si ɓmuŋsa bil di niaa tuto dee.

Wialɓiŋ Moosis fa si bile nɛ dagɛ haache si nage ɗii

⁷ Bɛɛ nɛ saa laa che di la bul? Wialɓiŋ Moosis fa si ɓmuŋsa bil di niaa tuto ɓaa haache wiaa nɛɛ? Ai, ɗii dee. Ama wialɓiŋ Moosis fa si bile nɛ leɗe mi jiŋ haache si nage ɗii. Di wialɓiŋ Moosis si bile nɛ fa bi daga a bul di la sí wialɓiŋ ba síi kisu hienu, mi fa bi jaŋ jiŋ ari u ɓaa haache nɛ.

⁸ Ama wialɓiŋ Moosis fa si ɓmuŋsa bil di niaa tuto si he dime ɗii, haache na wonɓiɓiŋ duu nyisemi he di mi hihieni wialɓiŋ ba síi kisu. Di wialɓiŋ Moosis fa si bile wiaa dee, haache-na fa ɓaa ku-suu nɛ. U fa bi dol kɛnɛ.

⁹ Bua-la le mi fa ha si bi wialɓiŋ Moosis fa si bile jiŋ, mi fa hono nɛ ari yarifiɛlaa. ɗii nɛ mi ku jiŋ wialɓiŋ Moosis fa si bile di niaa tuto. Mi si ku jiŋ wialɓiŋ ɗii, haache fa si nage ni-suun mi teen, u miira ku kɛŋ doluŋ a ɓaa mi miira nage ni-suu.

¹⁰ Wialɓiŋ Moosis fa si bile fa maga di ba leŋ di mi hoŋ ari yarifiɛlaa, ama ba miira ɓaa mi nage ni-suu nɛ.

¹¹ Wialɓiŋ Moosis fa si ɓmuŋsa bil di niaa tuto si he dime ɗii, haache na wonɓiɓiŋ duu nyisemi a he suun bua le.

¹² Wialɓiŋ Moosis fa si bile di niaa tuto saa bi disinniŋ kɛnɛ, wii-la kala si he wialɓiŋ tuɔŋ ma bi disinniŋ kɛnɛ. Ba kala ɓaa wutitii nɛ a zɔŋ.

13 Wii-la si ŋaa wu-zɔŋ nɛ saa ŋaa mi suu koo? Ai, ŋii dee. Haache nɛ ŋaa mi suu. U keŋ wialin si zɔmɔ nɛ a kaa ŋaa mi suu. U ŋaa ŋii di la wuo jin haache si nage ŋii. Wialin Moosis fa si ŋmunsa di niaa tuto, ŋaa la jin ari haache bɔmɔ nɛ kinkeŋ.

Wia nɛ laala haache nisin lɛ a tin Yesu wiaa

14 La jima ari wialin Moosis fa si bile ŋaa Wia Din-zɔŋ-la niin wiaa nɛ. Ama mi-na ŋaa nuhuobiin nɛ, nii-la yaraa si jan pua. Haache keŋmi nɛ mi ŋaa u yon.

15 Mi bi jin wii-la kala si keŋmi, bɛɛ wiaa mi bi wii-la mi si cho di mi ŋaa ka ŋaa, ama wii-la mi si bi cho nɛ mii ŋaa.

16 Mi sii ŋaa wii-la mi si bi cho di mi ŋaa, u daga ari mi seye ari wialin Moosis fa si bile zɔmɔ nɛ.

17 Nii wiaa mi titia dee bi wii-la ka ŋaa. Haache-la si hɛmi lɛ nɛ nii ŋaa.

18 Mi si keŋ nuhuobiine yaraa ŋii, mi jima ari wu-zɔŋŋɔɔ ŋaanin bimi lɛ hɛ. Mi fa cho di mii ŋaa wu-zɔŋŋɔɔ nɛ, a ŋaa lulɔl.

19 Wu-zɔmɔ-la mi si cho di mii ŋaa, mi bibaa ŋaa, ama wu-bɔmɔ-la mi si bi cho di mii ŋaa, ba nɛ mii ŋaa.

20 Mi si ŋaa wii-la mi si bi cho di mii ŋaa, u naga ari mi dee bi ŋaa, ama haache-la si hɛmi lɛ nɛ ŋaa.

21 Mi lɛlɛ na ari mi nagisin nɛ ŋii. Di mi nii che mi ŋaa wii-la si zɔmɔ, wii-la si bi zɔŋ yie hɛ mi nyun lɛ. U nɛ saa mi yie ŋaa.

²² Mi cho wialin Wia si daga ne mi tuon le, a cho di mii ŋaaba.

²³ Ama mi na ari wu-tanii ne miira hemi le aa tin, a ken mi tuobiin-zomɔ-la baa yuo donɔ. Wiin deen leŋe mi ŋaa haache-la si hemi le yon ne a tuto u niin wiaa le.

²⁴ Mi lele ne. Wialin si hemi le kenmi kaa mu suun bua ne. Kubee ne jan laami ba le? Wia ne jan wuo laami wiaa deenba le a tin la Tiina Yesu Kirisito wiaa.

²⁵ Mii lolu worun. Mi titia dolun le, mi jan to Wia niin wiaa ari mi tuobiinaa dunɔɔŋa, ka di mi yaraa maa to haache niin.

8

Má leŋ la jon la nyun he Wia Din-zon-la wiaa le

¹ Di la di Kirisito kala ne ŋaa kubala, Wia bira bi jan dii la sariya a jon cheerin pila.

² La di Yesu Kirisito si ŋaa kubala nii, u Din-zon-la jon miisin pila. U laala ta ne haache ari suun nisin le.

³ Wialin Moosis fa si bile, bila le wuo pe, bee wiaa la yaraa bi dolun kene. Ama wialin ba si bi wuo ŋaa, Wia wuo ŋaaba ne. Ba ne ŋla: U si che u liise nuhuobiine haache le, u ta u titia Bie u ku tuu. U yaraa nage la yaraa, duu laa la haacheba ta. U si ŋaa nii, Wia wuo dogise haache.

⁴ U ŋaa nii di la wuo ken dolun a ŋiŋaa wialin Moosis fa si bile di niaa tuto. La nialin si bi la yaraa dolun le ka to an tuto Wia Din-zon-la dolun le, la wuo ŋaa wutitiiba-la Moosis fa si bile di laa ŋaa.

⁵ Nialinƙa kala sƙi to ba yaraa dolunƙa ƙe, ba jonƙa ba nyunƙa kala a he ba yaraa wu-ƙaala ƙe ne, ama nialinƙa kala ma sƙi to Wia Din-zonƙa-la dolunƙa ƙe, ba ma jonƙa ba nyunƙa kala a he Wia Din-zonƙa-la si cho wialinƙa ƙe ne.

⁶ Di la ne jonƙa la nyunƙa a he la yaraa wu-ƙaala ƙe, la janƙa suu, ama di la ne jonƙa la nyunƙa a he Wia Din-zonƙa-la wu-ƙaala ƙe, la janƙa kenƙa miisinƙa a honƙa ari yarifiƙaala,

⁷ beƙe wiaa di nuu ne jonƙa u nyunƙa kala a he u yaraa dolunƙa ƙe, u ƙa Wia dinƙonƙa ne. U bi che duu to wialinƙa Wia si daga, u paala bi wuo to.

⁸ Nialinƙa sƙi to ba yaraa wu-ƙaala ƙe, ba bi wialinƙa Wia si cho wuo ƙa.

⁹ Ama Wia Din-zonƙa-la si hema ƙe nƙi, ma-na bi ma yaraa wu-ƙaala ƙe ka to, maa to wialinƙa Wia Din-zonƙa-la si daga ne. Di Wia Din-zonƙa-la tuo nuu-kala ƙe, u bi Kirisito kunƙa ƙa.

¹⁰ Di Kirisito ne hema ƙe, ma yaraa namia ha janƙa suu a tinƙa ma haacheba wiaa. Ama Wia Din-zonƙa-la si hema ƙe, u ne pima miisinƙa, beƙe wiaa ma kenƙa tuƙ-pula ne Wia sipaƙa.

¹¹ Wia ne chise Yesu suunƙa ƙe. Di u Din-zonƙa-la ne hema ƙe, u janƙa chise ma yara-la si janƙa pua suunƙa ƙe di ma kenƙa miisinƙa, ari u si chise Yesu suunƙa ƙe nƙi. U janƙa to u Din-zonƙa-la si hema ƙe ne a ƙa nƙi.

¹² Nƙi wiaa mi naanƙiirinƙa, u bi maga di nuu-kala fugela di la tuto la yaraa wu-ƙaala ƙe.

¹³ Di ma ne to ma yaraa wu-ƙaala ƙe, ma janƙa suu. Ama di ma ne via ma yaraa wu-ƙaala, ma janƙa kenƙa miisinƙa Wia Din-zonƙa-la dolunƙa ƙe.

14 Nialinƙa kala sƙi to Wia Din-zoƙ-la niinƙa wiaa, ba ƙaa Wia biirinƙa ne.

15 Wia bi ƙaa di ma nage yosunƙa a bira fifaƙa fawullunƙa, ama u Din-zoƙ-la leƙe ma ƙaa u biirinƙa ne. Di la niƙi yiru, la wuo kenu yire “la Nyimma”.

16 Wia Din-zoƙ-la ari la tuobiinaa kala yie dage ari la ƙaa Wia biirinƙa ne.

17 La si ƙaa Wia biirinƙa niƙi, Wia jonƙa kaa ne a billa le, kialinƙa kala Wia si jonƙo bil Kirisito le, la ma janƙa tiiba. Di la di Kirisito kala ne na heenƙa, la ma janƙa laa yiri-la Kirisito si janƙa laa.

Yiri-la la si janƙa laa Wia teenƙa

18 Mi bee na ari heenƙa deenƙa mi sƙi na bi janƙa wuo kaa magise yiri-la la si janƙa laa.

19 Dunia kunƙa-kala niƙi gberu a kpil digilaa di ba na bua-la le Wia biirinƙa si janƙa laa yirinƙa.

20 Tinƙimii-la dunia kaa si maga di ba tinƙa, ba tima lol ne. Ba titia tuƙƙorunƙa le dee ba lol niƙi, ama Wia ne ƙaa ba lol. Ari niƙi kala Wia ha leƙe ba keƙa yiela,

21 bee wiaa Wia janƙa laaba ta a liiseba suunƙa bua le. Wia biirinƙa si janƙa ko a laa yirinƙa niƙi a tiƙi ba titia, ba ma janƙa tiƙi ba titia niƙi a ma keƙa yirinƙa.

22 La jima ari dunia kaa kala haa huuni ne, ari haala sƙi che duu lul aa huuni niƙi.

23 Dunia kaa dunƙunƙa dee, ama la ma nialinƙa Wia si laa sipaanƙa jonƙa u Din-zoƙ-la hela le, la maa huuni ne la tuƙƙo le duu keƙa la yaraa birime [di la chaasa ƙaa u biirinƙa] a laa yirinƙa.

24 Wia si laala ta niƙi, la keƙa yiela. Di la ne na wialinƙa la sƙi yielu, u bira bi maga di la yiyiele

wii. Di nuu ne yiele kun, di u ne nau, u jan bira yiyiele ku-la wiaa? Ai.

²⁵ Ama di la nii yiele wialin la ha si bi na, la ken keniyiri a gbigbere.

La si yie ken yielaa nii a ken keniyiri,

²⁶ nii titia ne Wia Din-zon-la ma yie ko a pela le a tin la si bi dolun kene di la pe la titia le. La paala bi jin nii u si maga di la chule Wia. Ama Wia Din-zon-la titia sul Wia a pipila. U si yie susul Wia nii aa huuni nii, la bi jan wuo ken niin a dage, ama

²⁷ Wia na nuhuobiine tuon kala ne a ma jin Wia Din-zon-la sii huuni nii bubuon, bee wiaa Wia Din-zon-la sii sul Wia a pi Wia niaa nii, Wia tuotonun le ne u yie susul nii.

²⁸ Nialin Wia si tuosa di ba naa u niaa, ba chou ne. Niaa deenba teen Wia naa wii-kala birime wu-zon ne a piba.

²⁹ Nialin Wia si laa sipaan liise, u liiseba duu kenba birime di ba nage u titia Bie ne, a len u Bie naa ba kala kuhian.

³⁰ Wia yire nialin u fa si laa sipaan liise di ba naa u niaa ne. U si yireba nii, ba ko u teen. Ba si ko nii, u len ba ken tuo-pula u sipaan. Nialin ma si ken tuo-pula u sipaan, u len ba ma pe laa u yirin.

Kun-kala tuo si jan wuo liisemi nii Kirisito si chomi le

³¹ Di la ne jin wiaa deenba kala, bee ne bira ka di la bul? Di Wia ne chin la harin, kubee ma ne bira ken dolun a kiila?

32 Wia paala bi u titia Bie kaa laa niaa teen. U jonu he niaa nisin le ne di ba kpuu a tin la wiaa. U si wuo n̄aa n̄la, ma bi jin ari u jan wuo chaasa jon kuŋ-kala ma pe pila koo?

33 Kubee ne saa jan bira jon cheerin a pi nialin Wia si liisa? Nu tu, bee wiaa Wia titia ne leje ba ken tuo-pula u sipaan.

34 Kubee ma ne bira jan wuo dii ba sariya a dogiseba? Nu tu, bee wiaa Kirisito suba ne, an bira sii suun le a ken miisin a hon Wia seme, ni-duon di-honun, a sul Wia pipila duu pela le.

35 Kirisito si chola nii, bee kuŋ ne jan bira n̄aa di Kirisito sila cho? Wahala koo wu-juulaa, koo di ba to la naasin dudogisela, koo di losun kpula, koo di la bi gennin kene di la laale, koo di wu-bon ne gberela, koo di la ne jan suu? Wiaa deenba kuŋ-kala bi jan wuo n̄aa di Kirisito bira sila cho.

36 Ba n̄munse Wia tenin tuon a bul n̄la ne:

“A tin n̄ wiaa, laa gberɛ suun ne tapulii-na kala. Ba yie benla ari la nage piesee ne ba si kaa lii di ba kpu.”

37 Ari nii kala, di wiaa deenba kuŋ-kala ne ku juula, la yie wuo yuo dii ne a tin nii-la si chola wiaa.

38-39 Wiin deen tuo kaa lere, mi jima kuŋ-kala tuo si jan wuo liisemi nii Kirisito si chomi le. Suun, koo miisin, koo Wia tin̄daaraa, koo Wia bii-zon̄on̄on̄ ari Wia bii-bon̄on̄on̄, koo kialin kala si he dime lele, koo kialin si jan to harin ko, kialin si he wia nyun a ken dolun, koo kialin si ken dolun a he tin̄teen le. Wia si to la Tiina

Yesu Kirisito ɛ a chola ŋii, dunia kuŋ-kala tuo si jaŋ wuo liisela chonu-la ɛ.

9

Wia fa liise Iziral tinŋaa di ba ŋaa u niaa

¹ Mi síi che di mi bul wii-la ŋaa wutitii ne. Mi si ŋaa Kirisito nuu ŋii, mi bi wiaa nyia. Wia Diŋ-zoŋ-la síi beŋ mi tuobiinaa ŋii, u ma leŋe mi jin ari mi bi wiaa ka nyia.

² Mi tuoŋ faasa chei ne a tin mi titia niaa wiaa. Uu walimemi kinkeŋ kinkeŋ.

³ Mi fa cho di Wia ŋmiesa hemi ɛ ne a keŋmi pɔre Kirisito teen, aŋ laa mi naaŋbiirin ari mi doho niaa kala ta.

⁴ Niaa deenba ne ŋaa Iziral tinŋaa, nialin Wia si liisa. U leŋe ba ne ŋaa u biirin a laa u yirin. Ba di Wia bil niin a pi doŋɔ, Wia leŋ Moosis ŋmunse wiaa piba di ba tuto, a dageba Wia chuɔluŋ woŋbiin, a bul duu jaŋ ŋaa wiaa pipiba.

⁵ Ba ne ŋaa la naabalimaba doho niaa Wia si liisa. Ba si lul Kirisito maa, u ma fa ŋaa la naabalimaba doho nuu ne. U-na Kirisito ne kii kuŋ-kala. Má leŋ di la denne Wia bua-na kala ɛ a kaa mu wuu. Ami.

⁶ Ama u bi naga ari Wia si si u jaŋ ŋaa wii-la u via ne, beɛ wiaa Iziral doho niaa kala dee Wia leŋ ba ŋaa u niaa.

⁷ Abiraham doho niaa ma kala dee bi Wia niaa ŋaa, ama Aizik doho niaa dunɔɔŋa ne ŋaa Abiraham doho niaa titia.

⁸ Wiinj deen daga ari nuu-kala doho bi Wia niaa doho ŋaa, see biiri-la Wia si bula di ba lul, ba ne u beŋ ba ŋaa u doho niaa titia.

⁹ U fa si bul wiaa a tige bile ba si jaŋ lul le, ŋla ne u fa bul:

“Mi jaŋ miira ko bua deen titia le harinj jina, di ŋ haala Saara lul baal.”

¹⁰ Nii ma dunɗunɗa dee. Ribeka ma si lul biirin balia-la, ba nyimma ŋaa kubala ne, u ne la naabalima Aizik.

¹¹⁻¹² Ka di Ribeka-na lul daalieri-la, biiri-la ha bi wu-zoŋ koo wu-boŋ kala ŋaa, ka Wia bula pu a bul,

“N si jaŋ lul biiri-la, kuhian jaŋ tima pipi ku-bie.”

Nii daga ari Wia tuɔɔruŋ le ne u yire u niaa a tuɔɔɛba, u bi naga ari ba si ŋaa wialinj ne tii u tuɔɔɛba. U si yireba ne tii ba ŋaa u niaa.

¹³ Ba bira ŋmunɛ Wia teninj tuɔŋ a bul ŋla ne: “Mi cho Jekob aŋ bere Iso.”

Wia keŋ wutitii ne

¹⁴ Bee ne saa la jaŋ bul? La jaŋ wuo bul di Wia bi wutitii keɛɛ? Ai.

¹⁵ Wia fa bula pi Moosis a bul, “Nialinj mi si liisa di mi peba le, mi jaŋ peba le. Nialinj ma mi si liisa di mi fába nennige, mi jaŋ fába nennige.”

¹⁶ Wiinj deen saa bi naga nuhuobiine si cho wialinj a wiwalime duu ŋaaba ne tii, ama Wia si fála nennige ne tii,

¹⁷ bee wiaa ba ŋmunɛ Wia teninj tuɔŋ a tige Feero le ari Wia bula pu a bul,

“Wii-la si tii mi leŋ ŋ dii kuoruŋ ne ŋla:

mi ŋaa ŋii di mi wuo ton ɛ ne a dage mi
dolon,
di ba yire mi yirin dunia kala ɛ.”

¹⁸ Nialin saa Wia si liisa duu fába nennige, uu fába nennige ne. Nialin ma u si liisa di ba ken nyu-duon a tin ba haacheba wiaa, u lenɛ ba ma ken nyu-duon ne.

¹⁹ Ma donɔ saa jan wuo piɛɛ a bul, “Di Wia ní ŋaa ŋii, ɛ ne saa u jan wuo jon cheerin a pi niaa? Kubɛɛ ne saa jan wuo ken ken yiri di Wia kenu birime?”

²⁰ Kubɛɛ ne kan, ŋ-na nuhuobiine di ŋ laa wiaa bul Wia niin ɛ? Ku-la ba si ŋaa, u jan wuo piɛɛ nii-la si ŋaau a bul, “Bɛɛ ne tii ŋ ŋaami mi nage ŋla?”

²¹ Pupoi-mɛɛɛ jan wuo lɔge churun a kaa me pupoi-zomun, a bira wuo lɔge a me pupoi-lorun. Di pupoi-mɛɛɛ ne cho ŋii, u jan wuo ŋaa.

²² Ŋii titia ne Wia ma jan wuo ŋaa niaa ɛ. Niaa donsun he dime a nage pupoi-kpaanin si maga di ba ŋmoo yere, ka Wia ken ken yiri a nyalime ŋii kala halii. U fa jan wuo na baanin ba nyun a dage uolon, ka u wuo nyalime

²³ a tin nialin si nage pupoi-zonɔɔ wiaa, niaa deenba nennige ne u fifá. U laa sipaan liiseba di ba dii u yiri-bal-la. Ba ne u dage u yiri-balin pa.

²⁴ La ne nialin u si liisa, la kala dee bi Juu tinŋaa ŋaa, la donsun ma ŋaa nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa ne.

²⁵ Ba bul ŋla ne Wia tenin seme donɔ ba sí yire Hoziya a bul,
“Nialin si bi mi niaa ŋaa,
mi jan yireba mi niaa.

Nialin ma mi fa si bi cho,
mi jan yireba mi ni-chooloo.

²⁶ Lee-la titia ba fa si bula pi niaa ari ba bi Wia
niaa ŋaa,

lee-la ne ba jan yireba Wii-titii biirin.”

²⁷ Azaaya fa ŋaa nii-la sii bul wiaa, Wia
Din-zon-la dolun le ne. U ma fa heele bul a tige
Iziral niaa le a bul, “Di Iziral tinŋaa ne paala
faasa yuga a nage hagili-bunbugulo si pin
mugi-balin niin, ba tuon niaa banmene
dunɗunɗa ne Wia jan laa ta,

²⁸ bee wiaa chee don la Tiina Wia jan ŋaa nii u
fa si bula pila. U bi jan dieni ka di u chei dunia
niaa.”

²⁹ Nla ne Azaaya ma fa bira bul di Wia jan ŋaa
maachie. U fa si,

“Di Wia ne fa bi la naabalima doho niaa
banmene leŋe,

la kala fa jan suu,

a nage Sodom ari Gomora niaa kala si suu
nii.”

Iziral tinŋaa donsun bi tuo-pula kene Wia sipaan

³⁰ Wii-la diderin ne nla: Nialin si bi Juu
tinŋaa ŋaa fa bi che di ba ken tuo-pula Wia
sipaan. Ba ne miira ku ken tuo-pula Wia sipaan
a tin ba yarida wiaa.

³¹ Ka Iziral niaa fa faasaa che di ba ken
tuo-pula Wia sipaan aa to wialin Moosis fa si
bile di niaa tuto. Ama ba bi wialin wuo tuto di
ba ken tuo-pula-la Wia sipaan.

³² Bee ne tii ba bi tuo-pula-la na? Ba bi yarida
kene di ba na tuo-pula-la Wia sipaan, bee wiaa

ba faa che di ba ken tuɔ-pula Wia sipaan a tin wialin ba sii to ne. Ba jon ba naasin a nmoo tabii-la si naa niaa sisieru ne.

³³ Ba nmunse Wia tenin tuon a tige tabii-la le ne a bul,

“Bee na, mi jon tabii-la si jan len di niaa gere a bil lee-la ba sii yire Zaayon.

Tabii-la naa bun ne.

U jan len di niaa gere titel.

Ama nuu-na kala si laa nii-la la sii yire bun-la, wiaa dii, u bi jan hiise u titia.”

10

¹ Mi naanbiirin, mi tuon le mi faasa cho di Wia laa Juu tinŋaa ta ne. Mi yie chuole Wia piba ari siifesiin ne.

² Mi jima ari ba jon ba nyun kala he Wia le ne, ama ba bi Wia wonbii-titii-la jin.

³ Ba bi jin wonbii-la Wia si yie len ba to a ken tuɔ-pula u sipaan, an chiche di ba to ba titia wonbiee. Nii ne tii ba bi ba titia jono he wonbii-la Wia si yie to a len niaa ken tuɔ-pula u sipaan.

⁴ Kirisito ne naa wialin kala Moosis fa si nmunsa di niaa tuto diderin. Nii-la kala si laa u wiaa dii jan ken tuɔ-pula Wia sipaan.

Nuu-na kala si yire Wia, u jan laau ta

⁵ Moosis fa nmunsa a tige nialin sii to wialin u si bile di niaa to a ken tuɔ-pula Wia sipaan, di ba ne wuo to wialin, ba jan ken miisin.

⁶ Wialin ba si bula Wia tenin tuon a tige nialin si ken tuɔ-pula Wia sipaan a tin ba yarida

wiaa ne ŋla: Ba si, “Ma sí ma tuon le biinu a piese, ‘Kubee ne jan jil Wia-jan (a ken Kirisito kaa ku tuu)?’

⁷ Koo ma bira sí piesu a bul di kubee ne jan mu lelin (a ken Kirisito kaa ko)?”

⁸ Ba si di Wia wu-zomɔ-la kpagema ne. U he ma niin le a he ma tuon maa. Wia wu-zomɔ-la la síi bul ne ŋaa wu-zomɔ-la si tige nialin si laa Kirisito wiaa dii a ken tuɔ-pula Wia sipaan.

⁹ Di ŋ ne jan wuo suri ŋ niin a bul ari Yesu ne ŋaa ŋ Tiina, a laa dii ari ŋ tuon ari Wia chisu suun le, Wia jan laan ta,

¹⁰ bee wiaa di la ne ken la tuon a laa Yesu wiaa dii, la jan ken tuɔ-pula Wia sipaan. Di la ne ken la niin ma bul di la laa u wiaa dii, Wia jan laala ta.

¹¹ Wia tenin tuon, ŋla ne ba bul: “Nuu-na kala si laa u wiaa dii, Wia bi jan hiisu.”

¹² Juu tinŋaa ari nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa, ba kala ŋaa kubala ne u teen. U bi ba kaa pore. U ŋaa nuu-kala Tiina ne. Di nuu-kala ne yiru, u jan pe u tiina le worun.

¹³ Ŋla ne ba bul Wia tenin tuon: “Nuu-na kala si yire la Tiina Wia yirin duu laau ta, u jan laau ta.”

¹⁴ Ama di ba ne bi u wiaa laa dii, ee ne ba jan ŋaa a yire u yirin duu laaba ta? Di ba ne bira bi u wiaa nia, ee ne ba jan ŋaa di ba laa u wiaa dii? Di nuu ma ne saa bi u wiaa bula piba, ee ne ba jan wuo ŋaa nii?

¹⁵ Di Wia ne bi niaa tima di ba bul u wiaa, ee ne ba jan wuo ŋaa bul u wiaa? Ba fa ŋmunse Wia tenin tuon a bul, “Nialin síi ko di ba bul

Wia wu-zɔmɔ-la, ba kɔ woruŋ nɛ.”

¹⁶ Nialin kɔ nɛ a bul Wia wu-zɔmɔ-la maa, ama nialin si kɔ jegile nii wialin, ba dɔŋsuŋ bi wialin to. Azaaya fa bira bul wiin deen a bul, “La Tiina Wia, kubɛɛ nɛ hɛ dime si laa wialin la si bula piba dii?”

¹⁷ N yie nii wii nɛ a laa dii. Ba nɛ ŋaa wialin si tige Kirisito lɛ.

¹⁸ Ama mi jaŋ piɛɛ wiin deen: Ba bi Wia wu-zɔmɔ-la niaa? Ba nia nɛ. Ba ŋmuŋɛ Wia tenin tuɔŋ a tige Wia wu-zɔmɔ-la lɛ a bul, “Ba bul wiaa deenba dunia lee-kala nɛ.

Dunia nuu-kala nɛ nii wiaa deenba.”

¹⁹ Mi saa jaŋ bira piɛɛ wiin deen: “Iziral tinŋaa si nii wialin, ba bi ba bubuɔŋ jin?” Moosis nɛ fa laa sipaan bul wiin deen a bul di Wia si, “Mi jaŋ leŋ di niaa yaraa bieri nialin si bi mi niaa ŋaa wiaa.

Mi jaŋ bira leŋ di ma baaniŋ sii nialin si bi wiaa jin wiaa.”

²⁰ Azaaya fa chaasa bul wiin deen a bul, Wia si, “Nialin si bi mii chɛ, ba nami nɛ.

Nialin ma si bi mi wiaa piɛɛ, mi keŋ mi titia dageba nɛ.”

²¹ Ama u bul ŋla nɛ a tige Iziral tinŋaa lɛ:

“Mi keŋ mi nisaa chage nɛ a dieni aa yireba di ba kɔ mi teen, ama ba bi seye.

Ba viami nɛ. Ba bi sei di ba to mi niin.”

11

Wia jaŋ fá Iziral tinŋaa nennige

¹ Njii-na saa Wia via u niaa ne koo? Ai, mi ma titia ŋaa Iziral tiina ne, a ŋaa Abiraham doho nuu a lii Benjamin jaŋ niaa tuoŋ.

² Wia bi u niaa via, nialin u si laa sipaan liise. Ma bi wialin ba si ŋmunse Wia tenin tuoŋ ka liisii? Wialin ba si ŋmunsa a tige Ilaaja lee? Ba ŋmunsa ari Ilaaja fa bul Iziral tinŋaa wiaa pi Wia a tin ba haacheba wiaa.

³ U fa si,
 “Mi Tiina Wia, ba kpu ŋ nialin sii bul wiaa, ŋ
 Diŋ-zoŋ-la doluŋ le,
 a ŋmoo korunu-la ba si saa pin a lo.
 Mi dunduŋa ne ka,
 ba saa walime di ba kpumi ma ne.”

⁴ Ilaaja si bul njii, bee ne Wia bira bula pu? U si,
 “Niaa bui balipe ne mi tii.

Niaa deenba kuŋ-kala bi vene-la ba sii yire
 Baal kpaara.”

⁵ Njii titia ne u nage Iziral tinŋaa le bua deen le. Iziral tinŋaa banmene Wia liise a fába nennige a peba le.

⁶ U si liiseba a fába nennige a peba le njii, u bi naga ba tintin-zoŋŋoo ba si tima wiaa ne tii. Di u ne tin niaa wu-zoŋŋoo wiaa aa fába nennige, njii-na niaa nennige dee uu fá njii.

⁷ Bee ne saa? Iziral tinŋaa fa sii che kialin, ba biba naa. Ama nialin mua Wia si liisa ba tuoŋ ne naba. Ku-kaanaa tuoŋ dolie. Wia si yireba, ba via ne.

⁸ Ba bul njii ne Wia tenin tuoŋ a bul,
 “Wia leŋe ba siaa chuule ne.

Ba bi kuŋ-kalaa na,
 ba bi wii-kala maa nii a kaa ko ari jinin.”

9 Devit ma fa bula a bul,
 “Bua-la ɛ ba tuon si toro, ba ku hilimi di ba dii
 kiaa,
 len di wiaa juuba di ba tel, a nage ba si he
 bere u ken kua u tel nii. Len di ba tel nii
 a tin nii chimin.

10 Len di ba siaa to di ba si kun-kala wuo na,
 len di wiaa nyageba di ba duduuri wuu.”

11 Mi jan piase wiin deen: Ba si siera tel nii,
 ba tele nii di ba wii-wii-kala dere ne koo? Ai.
 Ama a tin ba haache wu-nyaalaa ɛ, Wia laa
 nialin si bi Juu tinŋaa nya ta ne. U nya nii di
 Juu tinŋaa yaraa bieri, di ba na baaniŋ nialin si
 bi Juu tinŋaa nya nyun.

12 Juu tinŋaa haacheba lenje dunia niaa nmoo
 naa-simin ne. Ba si tele nii nya nialin si bi Juu
 tinŋaa nya nmoo naa-simin ne. Di u ne nage
 nla saa, bua-la ɛ Juu tinŋaa si jan ku laa Wia
 wiaa dii, dunia nuu-kala jan paala nii sima
 kinken kinken.

Wii-la si tii Wia laa nialin si bi Juu tinŋaa nya ta

13 Ma nialin si bi Juu tinŋaa nya ne mi leele
 chiche di mi bul wiaa pa. Wia ne tinmi di mi
 nya nialin si bi Juu tinŋaa nya nanzoo. Mi jon
 tintimin deen u nya tintin-fian ne.

14 Mi sii tin tintimin deen, n bi po u jan wuo
 len di mi naanbiirin Juu tinŋaa yaraa bibieri, a
 wuo len di ba donsun ma laa Wia wiaa dii, di
 Wia laaba ta.

15 Juu tinŋaa si via Wia wiaa nii lenje dunia
 ni-kaanaa wuo sin ne Wia teen. Di Juu tinŋaa

ne bira ku laa Wia wiaa dii, ee ne saa u jaŋ nage? U jaŋ nage ni-suunuŋ si sii suuŋ le ne.

¹⁶ Di ŋ ne buu boroboro munuŋ a laa sipaan loŋe mua a pi Wia, duu ne bi disinnin keŋe, ku-kaanin ma si ka ma bira bi disinnin keŋe. Di tia naapoloo ma ne zomɔ, u naakelee ma zomɔ ne.

¹⁷ Juu tinŋaa saa nage tia-la ba sii yire Oliv ne. Ba keŋ u nenee a kaa tutugi nuuŋ ne. Wia ŋaa u zɔŋ. Nii ne Wia keri u naakelee doŋsuŋ, aŋ keŋma kaa mere ba leree, ma nialin si nage girin tii-naakelee. U ŋaa nii di ma ma pe nii Oliv tii-zɔŋ-la naakelee sima ne.

¹⁸ Ma si ma titia le bigisu ari ma kpia tia-la naakelee ba si kere ta le. Ma dee bi tia-la naapoloo chaga bil. Tia-la naapoloo ne chageɗa bil.

¹⁹ Ma jaŋ wuo bul ari Wia keri tia-la naakelee, ka di u keŋma ne mere dime.

²⁰ Wutitii ne, Wia keri Juu tinŋaa ta a tin ba si bi Wia wiaa laa dii wiaa ne. Ama ma-na nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa, ma si laa Wia wiaa dii duŋduŋa wiaa ne tii ma chin kpaŋ kpaŋ. Nii wiaa ma si ma titia le bigisu, aŋ keŋ ma titia woruŋ.

²¹ Wia si bi tia-la naakelee titia nennige fa aŋ keriba ta nii, di ma ma ne bi ma siaa fiela, u jaŋ kerima ma ta nii titia.

²² Ma na nii Wia si keŋ zile aŋ bira tere. U tere nialin si miiru hariŋ nyuŋ ne. Ama u keŋ zile ma-na teen, di ma ne seye di ma tuto u zile-la le ari ma si suomi nii. Nii dee u jaŋ kerima ma ta.

²³ Di Juu tinŋaa ne paala birima to Wia, Wia

jan bira kenba kaa mere tii-zon-la le, bee wiaa Wia ken dolon duu naa nii.

²⁴ Ma nialin si paala bi tii-zon-la naakelee naa an naa girin tuon tii-naakelee, ka Wia kenma a kaa mere tii-zon-la le, u jan wuo ken tia-la titia naakelee u si kere ta a kaa mere.

Wia ma jan laa Iziral tinnaa ta

²⁵ Mi naanbiirin, wiaa ne he dime Wia fa jonjo faama, mii che di ma jin. Wii-la jan naa di ma si biina bul ari ma ken wu-jimin a bibigisi ma titia le. Wii-la ne nla: Iziral tinnaa si ken nyu-duo-la, ba bi jan kenu wuu. Bua-la le di nialin si bi Juu tinnaa naa ne ku yuge a laa Wia wiaa dii, Iziral tinnaa nyu-duo-la jan dere.

²⁶ Nla le ne Wia jan to a laa Iziral tinnaa kala ta. Ba nmunse nii Wia tenin tuon. Ba si, “La Laataara jan lii Zaayon.

U jan kiri wu-bononoo kala Jekob doho niaa tuon.”

²⁷ Ba bira nmunsa a bul,
“La di ba jan bil nin a pi donoo
di mi laa ba haacheba ta.”

²⁸ A tin Juu tinnaa si via Wia wu-zomoo-la wiaa ne tii ba naa Wia dinomoo, ma nialin saa si bi Juu tinnaa naa wiaa ne tii. Ama a tin u si liiseba wiaa ne tii ba naa u ni-chooloo, a tin ba naabalimaba wiaa,

²⁹ bee wiaa kialin kala Wia si jonjo piba ari u si liiseba nii, u bira bi jan wuo vonba.

³⁰ Ama, ma-na nialin si bi Juu tinnaa naa, ma fa via Wia nin wiaa, ama leele Wia fama nennige ne a tin Iziral tinnaa ma si via Wia nin wiaa nii.

31 Nii titia ne Iziral tinŋaa ma si bi Wia niinŋ ka to leele, Wia jaŋ fába ma nennige, ari u si fáma ma nennige nii.

32 Nialinŋ kala si bi Wia niinŋ wiaa ka to, ba haacheba nyageba bil ne, nii ne Wia wuo fába nennige.

33 Wia síi fála nennige nii ari nii u si kenŋ wu-jiminŋ ari nii u si jinŋ wiaa bubuonŋ, u bi maga kenε. Kubεε ne jinŋ nii Wia síi ŋaa wiaa? Nuukala bi Wia wu-ŋaalaa jinŋ.

34 Kubεε ne jaŋ wuo jinŋ Wia tuobiinaa? Kubεε ma ne jaŋ wuo dage Wia?

35 Kubεε ne ha jonŋ kuŋ pi Wia aŋ gberε di Wia miira jonŋ ku-la pu?

36 Bεε wiaa Wia ne ŋaa kuŋ-kala. U doluŋ le ne kuŋ-kala ma he dime. U ne tii kuŋ-kala. Má leŋ di Wia yirinŋ yire wuu. Ami.

12

Wii-chuolunŋ wonbii titii-la

¹ Nii wiaa, mi naanbiirinŋ, a tinŋ Wia si faasa fála nennige wiaa, mii sulma di ma jonŋ ma miisinŋ kala a pi Wia, ari ba fa si yie kpu pusunŋ a ŋaa sarika a pi Wia nii. Ma si jonŋ ma titia a pi Wia nii, ma bira sí disinninŋ kenŋ, di Wia wuo laama. Wii-chuolunŋ wonbiinŋ titia ne nii.

² Ma sí sei a jonŋ ma tuonŋ kala a he dunia wu-ŋaalaa le. Ama má leŋ di Wia kenŋ ma tuobiinaa birime di ba kala zonŋ. Nii ne ma jaŋ wuo jinŋ Wia tuotoronŋ. Ma jaŋ wuo jinŋ wii-la si zomɔ aa tɔre Wia tuonŋ aŋ pe zonŋ ma worunŋ.

³ Wia si keŋ zile mi teen a pemi le nii, mii sulma kuŋ-kala di ma sí ma titia kaa yuge a kii nii ma si maga. Má leŋ di ma siaa fiele. Wia pi nuu-kala yarida ne. Ama ba kii doŋo ne. Nuu-kala maga duu biine u nyuŋ le a mage nii Wia si joŋ yarida-la pu ne.

⁴ Nuhuobiine yaraa ŋaa kubala ne, ka u nanɗaasiŋ yuge. Nanɗaasi-la kala keŋ ba tiŋtimia ne. Ba bi tiŋtiŋ-bala ka tiŋ.

⁵ Nii titia ne la ma nage. La yuga ne, aŋ ka la kala mere Kirisito le a ŋaa kubala. La ŋaa ni-yiri-yiriba ne a mere doŋo le a ŋaa yari-bala.

⁶ Wia pila kuŋ-kala doluŋ ne di la kaa tiŋ tiŋtiŋ-yiri-yiriba. U saa lii nii le Wia si fála nennige ne a pela le. U si joŋ dol-la pila nii, má leŋ di la kenu kaa tiŋ. Di la ne wuo wiaa bula pipi niaa Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ le, má leŋ duu mage nii yarida-la Wia si joŋo pila.

⁷ Duu ne joŋ doluŋ piŋ di ŋ tima pipi niaa, ŋiŋaa nii. Duu ne joŋ doluŋ piŋ maa di ŋ didage niaa, ŋ ma ŋiŋaa nii.

⁸ Di ŋ ne keŋ doluŋ di ŋ wuo didage niaa a leŋ di ba nyuŋ nyinyaase, ŋ ma ŋiŋaa nii. Di nuu ne keŋ zile a pipe niaa le, u ma ŋiŋaa nii ari tuo-bala. Nii-la kala si keŋ doluŋ a pipe niaa le, u ŋiŋaa nii ari siifesiŋ.

Má cho doŋo ari siifesiŋ

⁹ Nii-la si keŋ zile a fifá niaa nennige, aa pe nennige tiŋŋaa le, u ŋiŋaa nii ari tuotoruŋ. Má cho doŋo ari siifesiŋ. Má bere wu-boŋŋoo, a joŋ ma titia a he wu-zoŋŋoo ŋaaniŋ le.

10 Má cho ma dɔŋsun tiŋŋaa si laa Wia wiaa dii woruŋ ari naaŋbiirin si cho dɔŋɔ nii, a fiɛɛɛ siin pipi ma dɔŋsun tiŋŋaa jirima.

11 Ma sí yariwiin keŋ, ama má faasa jon ma nyuŋ kala he Wia tintiŋŋaa le, Wia Diŋ-zɔŋ-la doluŋ le.

12 Má jujuɔɛ a tiŋ wialin ma sí yielu le. Di ma ní na heɛŋ, má dii kenyiri. Má peɛɛ a chuchuɔle Wia.

13 Má pe ma naaŋbiirin si laa Wia wiaa dii le ari kialin ba sí che, aa keŋ nuhuɔraa woruŋ.

14 Má sul Wia duu pe nialin si to naasin dudɔgisema le, aŋ sí kaliba heba le.

15 Di niaa tuɔŋ ne tɔɔɔ, má ma peba le di ma tuɔŋ tɔɔɛ. Di niaa tuɔŋ ne cheye, má peba le di ma tuɔŋ chei.

16 Má kala keŋ nii-bala, ma sí ma titia kaa yuge. Má keŋ ma titia mɛɛɛ nialin si keŋ ba titia muuri le. Ma sí biina ari ma keŋ wu-jimin.

17 Di nuu ne ŋaa wu-bɔŋ ma le, ma-na sí wu-bɔmuŋ joŋo tɔmu. Ama má-na ŋaa wii-la si zɔmɔ, di nuu-kala jin.

18 Di ma ne wuolo, má leŋ di ma di nuu-kala sin.

19 Mi bii-chooloo, di niaa ne ŋaa wu-bɔŋɔɔ ma le, ma sí ba chimin tin. Wia na baanin ba nyuŋ ne, u ne jaŋ tin ba chimin. Ba ŋmuŋɛɛ ŋii Wia tenin tuɔŋ a bul, Wia si,
 “Di nuu ne ŋaa wu-bɔŋ ma le, mi ne jaŋ tin u chimin.

 Mi ne keŋ doluŋ mi si jaŋ wuo ŋaa nii.”

20 “Ama di losuŋ ne keŋ ŋ diŋdɔmɔ, ŋaa kudiilee pu.

Di lii-nyuasun ma ne kenu, ŋaa liin pu duu nyua.

Di ŋ ne wuo ŋaa ŋii, hiisin jan kenu kinkeŋ.”

²¹ Ma sí leŋe di wu-bɔŋŋɔɔ ŋaaniŋ wuoma. Ama má ŋaa wu-zɔŋŋɔɔ di ba wuo wu-bɔŋŋɔɔ.

13

Má tuto ma tinteen nihiasin niin

¹ Nuu-kala maga duu tuto u tinteen nihiasin niin ne. Nuu-kala bi tinteen wuo beŋ, see di Wia liisu a pu dolun. Nialin sí beŋ ma tinteen ŋaa Wia ne liiseba.

² Nii wiaa nii-la kala si via u tinteen nihiasin niin, u tiina ma via Wia niin wiaa ne. Nii-la kala si ŋaa ŋii, u jan leŋ di Wia dii u sariya a jon cheerin pu.

³ Nialin sí ŋaa wu-zɔŋŋɔɔ bi fawullun ka fá ba tinteen nihiasin teen, see nialin sí ŋaa wu-bɔŋŋɔɔ. Di ŋ ne bi che di ŋ fifá fawullun tinteen nihian teen, ŋŋaa wialin si zomɔ, duu bibesin le.

⁴ U ŋaa Wia tintinnu ne duu peŋ le. Ama di ŋ ne ŋaa wu-bɔŋ, fifá u fawullun, beŋ wiaa dol-la u si kene, u bi dol-pei ŋaa. U ŋaa Wia tintinnu ne. Nuu-kala si ŋaa wu-bomun, Wia na baaniŋ u nyun ne. Nii ne tii nii-la sí beŋ tinteen jan wuo dogise tiina.

⁵ A tin ŋii wiaa, máa to ma tinteen kuhiasin niin. Ma sí ŋii ŋaa a tin Wia si jan na baaniŋ ma nyun dunɔɔŋa wiaa. Ama má ma ŋaa ŋii di ma tuobiinaa kala su Wia sipaan.

⁶ Wia si liise tinŋeen nihiasiŋ, ɲii wiaa u ma maga di ma tinŋ lanpoo. Lanpoo lilaaraa ma ɲaa Wia tinŋinnaa ne a maa tinŋ tinŋimiŋ deenŋ a pipi Wia.

⁷ Má tinŋ nuu-kala chimiŋ ma si keɛ. Má tinŋ lanpoo a pi lanpoo lilaaraa. Di ma ne yoo kuŋ a kaa lii di-bolii kaa ko di ma kaa juu ma tinŋeen, má tinŋ ɲii ma si maga di ma tinŋ aŋ kaa juu. Má fa nialiŋ si maga di ma fá, a pi jirima nialiŋ si maga di ma pi jirima.

Má cho ma doŋsuŋ tinŋaa a kaa mu wuu

⁸ Sí nuu-kala chiŋ dii. Chiŋ-la duŋduŋa si maga di ɲ dii, ɲ bi jaŋ time deɛ ne ɲla: Cho ɲ doŋo tiina. Nii-la kala si cho u doŋo tiina ɲaa wialiŋ kala Moosis fa si ɲmuŋsa bil di niaa tuto ne.

⁹ Wialiŋ Moosis fa si ɲmuŋsa bil di niaa tuto doŋsuŋ ne ɲla: “Sí ɲ doŋo tiina haala che, sí niaa kpu, sí gaa, sí nuu kuŋ kaa laa.” Wiaa deenba kala ari wialiŋ doŋsuŋ Moosis si ɲmuŋsa bil di niaa tuto, ba kala ɲaa wu-bala ne. U ne ɲla: “Cho ɲ doŋo tiina ari ɲ si cho ɲ titia ɲii.”

¹⁰ Di ɲ ne cho ɲ doŋo tiina, ɲ bi wu-boŋ kala jaŋ ɲaau le. ɲii wiaa di ɲ ne cho ɲ doŋo tiina, ɲɲ to wialiŋ kala Moosis fa si ɲmuŋsa bil di niaa tuto ne.

¹¹ Má ɲaa wiaa deenba. Ma paala jinŋ bua deenŋ le la si he si nage ɲii ne. Bua-la le ma si jaŋ sii doŋ le yie ne. Bua-la le Wia si jaŋ laala ta dunia deenŋ le faasa kpage ne. U ne kpage kii bua-la le la si laa sipaŋ laa Yesu wiaa dii.

¹² Taŋ kpaga puluŋ ne. Mua ne ka, ka di wia poŋe. Má saa leŋ di la leŋ birimiŋ tuoŋ wu-ŋaala, aŋ paa laali-yuori genniŋ laale a yuo laaliŋ pi Wia, pulumuŋ tuoŋ.

¹³ Má leŋ di la keŋ la titia woruŋ ari nialiŋ si he pulumuŋ tuoŋ. Ma sí leŋe di la faasa gbieli gbieli-toonuŋ a bubugi, a ŋiŋaa wu-liiliŋ aŋ pe ŋaa wu-bonŋo. Ma sí donŋo yuo, ma ma sí leŋe di ma yaraa bibieri donŋo nyuŋ.

¹⁴ Má leŋ di Yesu Kirisito ne ŋaa ma laali-yuori gerin, aŋ sí ma yaraa tuotore wu-ŋaala le harin to. Má jon harin yiaba.

14

Ma sí ma naanbiirin si laa Yesu wiaa dii wiaa laa jin

¹ Di nuu ne he ma tuoŋ a laa Yesu wiaa dii aŋ bi faasa chin u yarida naan le, duu ní che u juu ma tuoŋ, má leŋ duu juu di ma kenu woruŋ. Ama ma sí ma tuobiinaa wiaa kaa lere.

² Ma tuoŋ donŋo tuobiinaa yie ŋaa u didii kuŋ-kala ne, ama donŋo ma he dime, u bi u yarida naan le china woruŋ a ma didii pipaarin dunduŋa.

³ Ma sí leŋe di nii-la síi dii kuŋ-kala mumoŋ nii-la síi kise kialin le. Ma ma sí leŋe di nii-la síi kise le, duu bul nii-la síi dii kuŋ-kala teen ari u bi woruŋ ŋaa, be wiaa Wia cho tiina ne a leŋ u ŋaa u bii.

⁴ Kubee ne kaŋ di ŋ wuo bul di nuu tinŋinnu cheye nee? Tinŋinni-la kuhian ne jaŋ wuo bul

duu cheye ne koo duu bi cheye. La Kuhian Yesu jan wuo peu le duu chin. U saa jan chin.

⁵ Nia donjo yie biine ari tapulun donjo ne kii tapulaa kala. Donjo ma biine ari tapulaa kala naa kubala ne. U saa maga di nuu-kala chin u tuobiinaa le ne.

⁶ Nii-la si biina ari tapulun donjo ne kii tapulaa kala, u liise tapulii-la duu zizil la Tiina Yesu ne. Nii-la ma sii dii kun-kala, u ma naa nii a zizil la Tiina Yesu ne, bee wiaa u sii dii kialin, u yie lolle Wia ne. Nii-la ma sii kise kialin donsun, u ma naa nii aa zil la Tiina Yesu ne, bee wiaa u ma sii dii kialin u si bi kise, u ma yie lulolle Wia ne.

⁷ La tuon kun-kala bi la titia tii. Di la ne he la miisin le, la bi la titia tii. Di la ne suba maa, la bi la titia tii.

⁸ La si he miisin deen le, la jon la miisin a he la Tiina Yesu nisin le ne. Di la nii che di la suu maa, la jon la titia ma a he la Tiina Yesu nisin le ne. Di la ne weye koo di la ne suba, la he la Tiina Yesu nisin le ne,

⁹ bee wiaa Kirisito suba an bira sii suun le duu tii ni-weyee ari ni-suunun kala ne, a naa ba kala kuhian.

¹⁰ Bee ne saa tii ma tuon donjo bubul u naanbie si laa Yesu wiaa dii teen a bul duu bi worun naa? Donjo ma bee guguune u naanbie si laa Yesu wiaa dii le. La kala jan chin Wia sipaan duu dii la sariya.

¹¹ Ba nmunse Wia tenin tuon a bul nla ne: Wia si,

“Mi si he dime nii,

nuu-kala jaŋ kpirimi mi sipaan
 a suri u niin a bul ari mi ne sene ŋaa Wia.”
 12 Bua-la ɛ la tuɔŋ kuŋ-kala jaŋ dage wialin
 kala u si ŋaa a pu.

*Ma sí wialin si jaŋ leŋ di ma naanbie juu haache
 ŋaa*

13 Nii wiaa, ma bira sí leŋe di la bubul la
 doŋsun tinŋaa teen a bul di ba bi woruŋ ŋaa,
 ama u maga di ma biina joŋ wiin deen ne: Má
 pupo ma sí wii-la si jaŋ bere keŋ ma naanbie he
 haache ɛ ŋaa.

14 La Tiina Yesu leŋe mi jin ari kudiil kala tuo
 si keŋ disinnin. Ama niaa doŋsun biina ari
 kudiilee doŋsun keŋ disinnin ne ba kikise. Di
 ba ne dii kialin, ba jaŋ chei ba kisin ɛ.

15 Di kialin ŋ sí dii wiaa ne ŋaa ŋ naanbie
 tuɔŋ chei, ŋ bira buu cho. Kirisito suu u wiaa
 ne, nii wiaa, sí leŋe di kudiile-la ŋ sí dii wiaa
 cheiu.

16 Wii-la ŋ si jima duu zomo, sí leŋe di niaa
 kaa birime wu-boŋ aa bul u wiaa.

17 Kudiile-la la sí dii ari kialin la sí nyua bi
 siifian wii ŋaa Wia kuorii-la tuɔŋ. Wialin si ŋaa
 siifian wiaa Wia kuorii-la tuɔŋ ne ŋla: Di la keŋ
 tuɔ-pula Wia sipaan, a keŋ nii-bala, an pe keŋ
 tuɔtoruŋ maa Wia Diŋ-zoŋ-la doloŋ ɛ.

18 Nuu-kala si to wonbin deen ɛ a tima pi
 Kirisito, Wia tuɔŋ jaŋ tore u nyuŋ, niaa ma tuɔŋ
 jaŋ tore u nyuŋ.

19 Má saa leŋ di la bibiine wialin si jaŋ leŋ di
 la keŋ nii-bala, a wuo pipe doŋo ɛ a keŋ doloŋ.

²⁰ Ma sí kialin̄ ma síi dii wiaa tima chei Wia tin̄tin̄ŋaa. Kudiil kala zómó n̄, u bi disinnin̄ ken̄e di maa kise. Ama di kudiile-la d̄ŋsun̄ ma síi dii n̄e jaŋ len̄ di nuu juu haachē l̄, u bi maga di ma diiba.

²¹ Wii-la si zómó n̄e ŋla: U bi maga di maa chan̄ namia, koo di ma nyua sinin̄, koo di maa ŋaa wii-na kala si jaŋ len̄ di ma naan̄bie yen̄ŋi u won̄biin̄.

²² Di ŋ n̄e laa dii ari wii n̄e zómó di ŋ ŋaa, len̄ duu h̄e ma di Wia dun̄dun̄a p̄eŋe. Di nuu n̄e ŋaa wii-la u si laa dii ari u zómó, di u tuobiinaa n̄e buu walime ari u síi ŋaa ŋii, u tuon̄ jaŋ t̄ore.

²³ Ama di nuu níi dii kiaa aŋ biinē ari u bi maga duu dii, duu n̄e diiba, Wia jaŋ jon̄ cheerin̄ pu, b̄ēe wiaa u bi wialin̄ u si laa dii ari ba ŋaa wu-zómó ka to. Wii-na kala n̄e ŋ ŋin̄ŋaa aŋ bi laa dii ari u maga di ŋ ŋaa, u ŋaa haachē n̄e.

15

Má sí ma titia tuót̄ore wiaa harin̄ to

¹ La nialin̄ si faasa chin̄ la yarida naan̄ l̄, u maga di la p̄e nialin̄ yarida si bi yugē l̄ ari wialin̄ ba si bi ba dolun̄ ken̄e l̄. U bi maga di la ŋin̄ŋaa la titia tuót̄ore wiaa.

² Má len̄ di la kuŋ-kala ŋaa di u d̄ŋŋo tiina tuon̄ t̄ore, di la p̄eu l̄e ŋii duu ken̄ dolun̄ a chin̄ u yarida l̄e.

³ Kirisito ma bi u titia tuót̄ore wiaa ŋaa. Ba fa ŋmun̄se Wia tenin̄ tuon̄ a bul ŋla n̄e a tigeu l̄e: “Jomo-la kala nialin̄ si tuusē ŋ-na Wia, ba n̄e ba jon̄oo tuusemi.”

⁴ Wialin̄ kala ba fa si ŋmun̄se Wia tenin̄ tuon̄, ba ŋmun̄sa di ba dagela ne, Wia ten̄-la ne dagela n̄ii la si jan̄ ŋaa a ken̄ kenyiri, a ŋaa la nyun̄ nyaase, di la wuo yiyiele kialin̄ si he la sipaan̄.

⁵ Wia ne pi niaa kenyiri a wuo ŋaa la nyun̄ nyaase. U jan̄ wuo pema le di ma ken̄ nii-bala a wuo tuto Yesu Kirisito naa-buasun̄,

⁶ di ma kala wuo denne Wia ari nii-bala. U ne ŋaa la Tiina Yesu Kirisito Nyimma.

U maga di nialin̄ si bi Juu tin̄ŋaa ŋaa ma nii Wia wiaa

⁷ Nii wiaa, má sei a ken̄ don̄o worun̄, ari Kirisito ma si ken̄ma worun̄ n̄ii, di Wia yirin̄ yire.

⁸ Mi jan̄ bula pima ari Kirisito ku tin̄ tin̄tin̄ŋaa a pi Juu tin̄ŋaa, a dage n̄ii Wia si ken̄ wutitii a ŋaa wialin̄ kala u fa si bula pi la naabalimaba ari u jan̄ ŋaa,

⁹ a wuo len̄ di nialin̄ si bi Juu tin̄ŋaa ŋaa, di ba denne Wia a tin̄ u si fába nennige n̄ii. Ba ŋmun̄se ŋla ne Wia tenin̄ tuon̄ a bul,
 “Mi jan̄ dennin̄ nialin̄ si bi Juu tin̄ŋaa ŋaa tuon̄.
 Mi ma jan̄ yii yiilaa a dennin̄.”

¹⁰ Ba bira ŋmun̄sa a bul ŋla ne:
 “Ma nialin̄ si bi Juu tin̄ŋaa ŋaa, ma di nialin̄ kala Wia si liisa, má juose.”

¹¹ Ba bira bul ŋla ne:
 “Ma nialin̄ kala si bi Juu tin̄ŋaa ŋaa,
 má denne ma Tiina Wia, a len̄ di niaa kala ma denu.”

¹² Azaaya bira bul ŋla ne:
 “Jesi doho niaa don̄o jan̄ ko.

U ne jaŋ sii a beŋ nialin si bi Juu tinŋaa
ŋaa.

Ba jaŋ joŋ ba yiɛlaa kala heu ɛ.”

¹³ Wia ne leŋe la keŋ yiɛlaa. Mii che duu len
di ma yarida wuo ŋaa di ma tuoŋ toɛ, di ma
hoŋ ari yarifiɛlaa, a bira len duu Diŋ-zoŋ-la
doluŋ ɛ ma yiɛlaa yuge.

*Wii-la si tii Pɔɔl tin tinŋaa nialin si bi Juu
tinŋaa ŋaa tuoŋ*

¹⁴ Mi naanbiirin, mi chaasa ŋaa yarida ari
maa ŋaa wu-zoŋhoɔ woruŋ, a jin wiaa ma
woruŋ, a wuo didage doŋo.

¹⁵ Ama tenin deen tuoŋ mi keŋ nyu-duoŋ ne
di mi wuo liisima wiaa doŋsuŋ ɛ a tin dol-la
Wia si pimi wiaa,

¹⁶ di mi tin Yesu Kirisito tinŋaa nialin si bi
Juu tinŋaa ŋaa tuoŋ. Mi tin ba tuoŋ a nage
nii-la si kpu pusun pipi Wia ne, a bul Wia
wu-zoŋo-la piba. Mi ŋaa nii di Wia wuo laa
nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa, ari u si laa pusu-la
ba si yie kpu a liise sarika a pu. Wia Diŋ-zoŋ-la
jaŋ piise ba disinnin ta di Wia laaba.

¹⁷ Yesu Kirisito doluŋ ɛ mi keŋ wonbiin di mi
dage mi titia a tin tinŋaa-la mi si tima pi Wia.

¹⁸ Mi bi nyu-duoŋ keŋe di mi bul wii doŋ kala,
see tinŋaa-la Kirisito si pemi ɛ mi tin, a wuo
len di nialin si bi Juu tinŋaa ŋaa ku to Wia niin.
Wialin mi si bula ari wialin mi si ŋaa,

¹⁹ wu-kpunŋkperisi-la ari wu-magila-la mi si
ŋaa Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ ɛ ne pe nialin si bi
Juu tinŋaa ŋaa ɛ ba ku to Wia niin nii. Mi

chaasa bul Kirisito wu-zomɔ-la, a suomi Jerusalem le a gollɛ ɲii kala a mu yi Iliirikam.

²⁰ Mi he dolun aŋ bul Wia wu-zomɔ-la lee-na kala niaa ha si bi Kirisito wiaa nia. Mi bi che di mi mu lee-la niaa si laa sipaan mu a bul Wia wiaa, ɲii ne tii mi ɲaa ɲii.

²¹ Ba ɲmunɲɛ ɲla Wia teniŋ tuɔŋ a bul, “Nialiŋ ha si bi u wiaa nia, ba jaŋ nii.

Ba jaŋ nii a jiŋ wialiŋ bubuɔŋ.”

Pɔɔl che duu mu na Rom tiŋɲaa

²² Mi sɪi bul Wia wiaa leree dɔŋsun ne tii mi bi ma leriŋ wuo kɔ. Mi walima walima di mi kɔ ne aŋ lol,

²³ ama leele mi bira bi tiŋtimii keɲɛ tasiŋ deenba le di mi tiŋ, ka mi ma paala cho di mi kɔ nama faafaa kala.

²⁴ Mii che di mi ku nama bua-la le di mi nɪi mu Sipeeŋ tiŋteenj. Di mi ne hoŋ ma teenj a dieni mua, mii che di ma pemi le di mi venj mi wonbiinj.

²⁵ Ama leele-na mii mu Jerusalem ne di mi pe Wia niaa le dime.

²⁶ Nialiŋ si laa Wia wiaa dii Masidoonia ari Akaaya tiŋteenj le, ba tuɔŋ tore ne ba si kiesɛ moribiee di ba pe summo-la si he Wia niaa tuɔŋ Jerusalem le.

²⁷ Ba titia tuɔŋ ne toɔ ba ɲaa ɲii. Ba faa biine di ba peba le ne a laa ba chiminj. Wutitii, Juu tiŋɲaa ne leŋɛ nialiŋ si bi Juu tiŋɲaa ɲaa ma nii Wia wiaa. ɲii wiaa u maga di ba ma pe Juu tiŋɲaa le ari ba ma ku-cheeleɛ.

²⁸ Di mi ne tiŋ tiŋtiniŋ deenj deɛɛ, a keŋ moribie-la kala ba si kiesa a kaa mu piba, mi

janj sii dime a mu Sipeenj tinjteenj. Di mi nŋi mu dime, mi janj ku to nama.

²⁹ Mi jima, di mi ne ko, mi janj wuo pema le woruŋ, ari Kirisito si pemi le nŋi.

³⁰ Mi naanbiirinj, mii sulma la Tiina Yesu Kirisito doluŋ le, ari dol-la Wia Din-zoŋ-la si joŋo pila di la cho doŋo, di ma pemi le a chuole Wia pimi,

³¹ di Wia liisemi nialinj si via Wia wiaa nisinj le a he Judiya tinjteenj le. Má bira sul Wia di u nialinj si he Jerusalem le, di ba tuoŋ tɔre ari kialinj mi si janj kaa mu piba nyuŋ.

³² Ka di Wia ne seye, mi janj ko ma teenj ari tuotɔruŋ, a ku wiesi mua ma teenj.

³³ Wia si wuo ŋaa nuhuobiine kenj yarifiɛlaa, u janj leŋ di ma hoŋ ari yarifiɛlaa. Ami.

16

Pɔɔl chuole niaa

¹ Mii che mi kenj la dihaala Fiibi dagema ne. U ne ŋaa nialinj si laa Yesu wiaa dii aa hilimi sipaa-laara, a he Kenkiriya le.

² Má kenu woruŋ la Tiina Yesu doluŋ le, ari u si maga di Wia niaa kenj doŋo nŋi, a peu le ari kuŋ-kala u sii che ma teenj. U pe niaa le yuge, a pemi ma le.

³ Má chuole Pirisila ari Akuila. La di ba kala ne tinj tinjŋaa aa pi Yesu Kirisito.

⁴ Ba joŋ ba miisinj a yoo suuŋ ne mi wiaa. Nŋi wiaa mii lolleba. Mi dunɔɔŋa saa dee, la di nialinj kala si bi Juu tinjŋaa ŋaa aŋ laa Yesu wiaa dii aa hilimi, la kala nŋi lolleba.

⁵ Má chuøle nialin ma si laa Yesu wiaa dii a hilimee chuøle Wia ba diisin le. Má chuøle mi nanðon-choolun Epaniitis maa. U ne laa sipaan laa Kirisito wiaa dii Esia tinteen le.

⁶ Má chuøle Mæeri maa. U faasa tinj tinjinjaa worun ne ma teen.

⁷ Má chuøle Anðonikas ari Junias maa. Ba ma nja Jju timma ne. Ba di la kala he sarika le. Wia nanzøoba-la tuon ba ne paala faasa chin worun. Ba ne laa sipaan laa Kirisito wiaa dii mi le.

⁸ Má chuøle Anpilaatis maa. U nja mi nanðon-choolii ne la Tiina Yesu wiaa.

⁹ Má chuøle Abaanis maa, la tinjinni-dønø Kirisito tinjinjaa le. Má chuøle mi nanðon-choolun Sitakis maa.

¹⁰ Má chuøle Apeles maa, u faasa chinj Kirisito wiaa le ne worun. Má chuøle Arisitobalas dia niaa maa.

¹¹ Má chuøle Herodian maa. U ma nja Jju tiina ne. Má chuøle Nasisas dia nialin maa si laa la Tiina Yesu wiaa dii.

¹² Má chuøle Tafina ari Tifoosa. Ba maa tinj la Tiina Yesu tinjinjaa ne. Má chuøle mi nanðon-choolun Pesis. U ma faasa tinj tinjinjaa a pi la Tiina Yesu ne.

¹³ Má chuøle Rufas maa. U faasa chinj la Tiina Yesu wiaa le worun ne. Má chuøle la duu kala naan.

¹⁴ Má chuøle Asinjkitas, Filegon, Heemis, Patobas, ari Heemas ari la naanbiiri-la kala si he ba teen.

¹⁵ Má chuøle Filøologis, Julia, Niirias ari u

dihaala. Má chuɔɛ ɔlinpas maa ari Wia nialin kala si he ba teenj.

¹⁶ Má guori dɔŋɔ a hɔŋ woruŋ la Tiina Yesu doluŋ ɛ. Nialin kala si laa Kirisito wiaa dii aa hilimi lee-na kala, ba maa chuɔɛma.

¹⁷ Mii sulma ne di ma keŋ ma titia ari nialin si yie keŋ niaa pupɔɛ ɛ a leŋ ba yiyenŋi ba woŋbiin ba sii to ɛ. Má liise ma titia ba ɛ.

¹⁸ Niaa deenba bi la Tiina Kirisito tinŋinŋaa ka tin, ama ba titia wu-chooloo ne baa ŋaa. Ba yie keŋ nii-sima a nyise nialin si bi wiaa jin.

¹⁹ Nuu-kala ne nia ari ma sii to Wia niin wiaa ŋii. U ŋii ŋaa mi tuɔɔru ne, mii juɔse ma wiaa. Mii che di ma paala jin wialin si zomɔ aa ŋaaba, aŋ liise ma titia wu-bɔŋŋɔɔ ŋaanin ɛ.

²⁰ Di ma nii ŋaa ŋii, Wia-la si leŋe niaa keŋ yarifiɛlaa, u bi jaŋ dieni, ka di u keŋ Sitaani nyaga bil ma naasin bubuɔŋ di ma nuɔse. La Tiina Yesu Kirisito jaŋ fáma nennige a pɛma ɛ.

²¹ Timoti mi tinŋinni-dɔŋɔ, uu chuɔɛma. Lusias ari Jeesiŋ ari Sosiipata maa chuɔɛma. Ba ma ŋaa juu timma ne.

²² Mi-na Tɛetias si ŋmuŋse tenin deen, mi maa chuɔɛma la Tiina Yesu doluŋ ɛ.

²³ Gayas ŋaa mi dia tiina ne, u dia ɛ ne nialin kala si laa Yesu wiaa dii maa hilimi. U maa chuɔɛma. Irasitas, nii-la sii beŋ moribiee taŋ-la ɛ ari la naanbie Kɔɔɔs, ba maa chuɔɛma.

[²⁴ La Tiina Yesu Kirisito jaŋ fáma nennige a pɛma kala ɛ. Ami.]

Ma leŋ di la denne Wia

²⁵ Má leŋ di la dɛnne Wia. U nɛ wuo leŋ di ma wasa keŋ yarida a tiŋ Wia wu-zɔmɔ-la mi si bula pima a tige Yesu Kirisito ɛ. Wia nɛ ŋaa nii-la si bi suu. U fa jon u wu-zɔmɔ-la

²⁶ faa, faafaa kala nɛ aŋ lɛɛɛ kaa ku lii pulumuŋ tuɔŋ. Lɛɛɛ Wia leŋe ba bula pi dunia kala nɛ di ba laa wialin dii a tutoba. Nialin sii bul wiaa, Wia Diŋ-zɔŋ-la doluŋ ɛ ma fa ŋmuŋsɛ wiaa a tige wiaa deenba ɛ nɛ Wia tenin tuɔŋ.

²⁷ Má leŋ la to Yesu Kirisito ɛ a dɛnne Wia wuu. U duŋduŋa nɛ keŋ wu-jimin. Ami.

**Yesu Kiristito Wu-Zɔŋŋɔɔ (Ghana)
Sisaala-Tumulung NT Ghana**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sisaala, Tumulung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Jun 2026 from source
files dated 29 Jan 2022
b3eb8618-120f-5a96-8c1c-1dbc16914330